

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Meri de Duminecă
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Meri de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un an 40 brand.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deak Ferencz-utca 20.
 INSERȚIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fil.
 Manuscrisurile nu se ina-
 potază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Noua fază a crizei.

Criza ungurească a avut două zile de evenimente senzaționale și hotărâtoare pentru desfășurarea ei viitoare. Partidul independentist, partidul majorității parlamentare s'a rupt Duminecă în două și în chipul acesta s'a înlăturat deocamdată cel puțin starea pe loc, în care situația politică părea că încremenise în vremea din urmă.

Evenimentul, de altfel de mult pregătit și așteptat, a produs enormă senzație în lumea politică și îndeosebi în cercurile din Viena, dar mai ales o enormă surpriză prin rezultatul ce a dat. Cetitorii vor afla la alt loc amănuntele scenice ale sciziunii de Duminecă, cari vorbesc și explică singure noua stare de lucruri ce s'a creiat.

Ministrul președinte Wekerle a fost ieri la Viena, ca să prezinte Monarhului hotărârile din săptămâna trecută ale consiliului de ministri, care se părea că ar fi ajuns, după atâtea frământări, de acord asupra unei soluții ce avea să-l mulțumească și pe Suveran. D. Wekerle, după cum arătau toate indiciile, avea să se întoarcă ca nou șef de guvern din Viena.

Aici în Viena, îl așteptau însă deja seara veștile din Macău și Budapesta. Iar a doua zi la Burg el n'a putut decât să constate dispoziția deprimantă a cercurilor conducătoare de cari vorbesc nouile știri din Viena.

Calculii, — căci este chestie de calcul — se vede că au ieșit pe dos; nici guvernul, nici Suveranul, informat de guvern, nu se

așteptau la deruta, ce a ieșit din măsurarea de puteri de Duminecă. Se susținea și se afirma că aderenții lui Justh sunt numai o infimă minoritate și că marea majoritate are să-l urmeze pe Kossuth, în cazul unei desfaceri de Justh. Kossuth singur a trebuit să trăiască în iluzia aceasta, de a cutezat să provoace dovada de Duminecă care a ieșit a a de zdrobitoare pentru dânsul.

Acum efectul acestei înfrângerii influențează în mod iresistibil asupra coroanei și chiar asupra lui Kossuth. Mai întâi coroana se poate convinge, că nouile concesii, ce este pe cale să acorde și între cari în trecut fie zis, se află din nou *aservirea noastră*, nu vor fi de nici un folos, pentru că guvernul nu mai este în stare să-i ofere nici o garanță solidă pentru aplanarea crizei. A doua, va influența asupra lui Kossuth și a partizanilor săi, cari înspăimântați de propria lor încercare, vor căuta să refacă totul pentru ca să salveze unitatea partidului și prin ea să se salveze chiar pe ei înșiși.

Situația se va reconstitui deci cum era dela început și cum a stat în tot decursul crizei, cu singurele ei soluții clare: un guvern parlamentar al majorității kossuthiste, ori un guvern, fără parlament, din minoritate.

Pentru țară, pentru noi cari vedem în ce margini înguste se învârteste voința suveranului și cari așteptăm numai dela măsuri radicale o aranjare definitivă, ori care dintre aceste soluții ne poate lăsa mai mult ori mai puțin indiferenți.

O singură soluție nu ne poate lăsa indiferenți și aceasta este cea care s'ar baza pe combinația guvernului actual. Nu poate fi o grupare mai primejdioasă pentru noi și pentru toate clasele democratice din țară, decât actuala grupare Apponyi—Andrássy, aceasta incarnație a oligarhiei și a spiritului șovinist și intolerant de clasă și de rasă.

Cel din urmă ar fi făcut reforma electorului cu *votul plural*, cea mai gravă lovitură politică pe care a putut-o concepe vre-odată pentru noi un ministru ungar.

Dar nu mai puțin dezaastroasă ar fi pentru noi venirea contelui Apponyi la putere. Ultimele hotărâri ale congresului național bisericesc, mai ales aceea în chestia catehizării, au avut darul să stârnească mânia ministrului cultelor. După atâtea nesuccese în politica pur ungurească acest nou evident nesucces al ministrului *până* și în chestia naționalităților, l-a înfuriat peste măsură. Mânia lui s. resuflă în cele două articole din »B. H.« organul pe care el îl inspiră, precum se știe, apărute în cursul săptămânii trecute și pe cari le am rezumat și noi.

Se știe că el a cerut telegrafic mitropolitului Meșianu textul autentic al hotărârilor congresului în aceasta chestiune. Când referentul școlar d. *Lazar Triteanu*, trimis de mitropolitul la Budapesta cu textul hotărârilor s'a prezentat ministrului, acesta a spus că este indignat peste măsură, pentru că »Tel. Rom.« a publicat un articol în care se spune că rostirea lui »Tatăl nostru« în

Foi de Toamnă.

*De ce mă poartă — acelaș dor
 Să trec din nou, neștiutor,
 Pe aleia unde pașii ei
 Zdrobiră frunzele de tei?*

*Cobor, când soarele-n apus
 Regretă ziua ce s'a dus,
 Când peste tot, neștiutor,
 Tresaltă frunzele, — și mor.*

*E galben câmpul... E uscat
 Frunzișul galben aninat
 De asupra bolșilor de tei
 Or plângător supt pașii mei...*

*E mult de atunci... Așa gemea
 Acelaș vânt în urma mea,
 Aceiaș ramură de tei
 Ningea podoabe în părul ei,*

*Și — aceleași raze din apus
 Mureau în ochii ce s'au dus...*

*De ce mă chiamă vechiul dor,
 Să turbur pacea frunzelor?...*

Victor Eftimiu.

Căpitanul Constantin Stezar.

De Eugen Brote.

Căpitanul Constantin Stezar a închis ochii pentru totdeauna și a părăsit lumea pământescă. Cu el s'a dus din mijlocul nostru unul din reprezentanții aleși ai clasei militarești, care după ce și-a împlinit cu onoare anii de serviciu supt steagurile împărătești, se întoarce cu o inimă caldă la vatra strămoșească și-și îndeplinește, tot cu onoare, un alt serviciu, cel național. Generațiunea tină de astăzi n'a apucat să vadă la muncă, și însuflețită și devotată, pe acest veteran, fiindcă ani grei ai unei adânci bătrânețe, l-au silit să iese și din acest al doilea a lui serviciu. Din contemporanii lui deabia vor mai fi careva în viață, dar cari noi am urmat după ei, l-am văzut la treabă pe acest fiu al Mărginimei viguroase și am lucrat cu dânsul împreună. După ani el trecea și atunci între bătrâni, după inimă și după muncă însă se punea alături cu noi tinerimea.

Ochiul lui Șaguna l-a zărit mai întâiu pe căpitanul Stezar și l-a înrolat supt steagul național. Misiunea sa de epitrop al fondurilor archidiecezane el și-a înțeles-o militarăște. Ca și când comandantul lui l-a pus strajă pe lângă aceste mici comori ale unei biserici sărace, așa le păzea el, le strângea, le sporea și le apăra față cu orișicine. Două sute floreni întregi era salariul lui anual ca epitrop și în fiecare zi petrecea într'un fel de beciu la reședința arhiepiscopicească multe ceasuri pentru regularea afacerilor funcțiunii sale. Nu s'a plâns niciodată de modestia, astăzi fabuloasă, a acestei recompensațiuni, și nici nu s'a

gândit vre-odată că s'ar cuveni o urcare a salariului, sau că ar trebui el însuși să ceară această urcare. Deși om fără nici o avere și avizat numai la pensia sa de căpitan, era foarte mulțumit de ceea ce avea, și știa să chivernisească puținul astfel, că dispunea și de prisoase. Când sinodul într'un târziu i-a sporit remunerațiunea, el s'a mulțumit nu atât pentru suma de bani, ci pentru recunoștința activității sale, pe care o vedea el manifestată prin aceasta de reprezentanții bisericăști. Nu pentru bani a intrat el în rîndurile luptătorilor naționali, ci pentru cinste, și fiindcă așa i-a zis lui inima sa românească, care și-a păstrat-o neschimbată supt haina militarăescă.

Când s'a întemeiat Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, acum aproape 50 ani, și se strînsese și acolo niște sumulițe de bani, tot căpitanul Stezar a fost pus strajă lângă ele. A primit și această sarcină onorifică cu dragă inimă și a purtat-o cu aceeași virtute cât timp i-a îngăduit puterile. Supt mâna lui curată și păstrătoare, supt devotamentul său desăvârșit, supt conștiințiositatea și acuratețea sa, micile începuturi de averi naționale, atât la archidieceză, cât și la Asociațiune au sporit și s'au întărit astfel, încât după retragerea sa au trebuit instituite biurouri pentru administrarea lor.

Căpitanul Stezar n'a fost omul cuvântărilor, ci al faptelor. Nu știa el să întoarcă vorba în forme frumoase oratorice, n'a învățat el măiestria aceasta niciodată. Și dacă s'ar fi silit să o învețe, n'ar fi fost în stare să o exercite, fiindcă prea puternic se manifestau simțimentele sale în momente de mărire națională. Șiroaie de lacrimi porneau peste obrajii săi rumeni și înecau cuvântul, pe care voia să-l rostiască. Supt lacră-

ungurește ar fi o blasfemie în biserica noastră. Remarcăm că declarația aceasta cadrează deplin cu un pasaj din unul din articolele pomenite din »Budapesti Hirlap«, unde se face organului bisericesc exact aceiași imputare. Coincidența aceasta e plină de semnificație și confirmă și ceea ce am spus, că ministrul a inspirat acele articole.

Totuși în actuala stare de demisiune a cabinetului, d. Apponyi nu-și poate descărca mânia asupra bisericii noastre, dar imediat ce el ar ajunge din nou la putere, e absolut neîndoios, că va căuta să-și realizeze amenințările furioase din acele articole, în cari se cere desființarea bisericii noastre și a autonomiei ei.

În orice caz e absolut cert că venirea sa la putere va fi începutul unei noi epoci de cele mai grele perzeceții împotriva bisericii noastre și o adevărată nenorocire pentru ea.

Capii noștrii bisericești și politici vor trebui de pe acum să se pregătească pentru eventuala luptă ce se va angaja în cazul venirii d. lui Apponyi la putere, luptă care poate fi hotărâtoare pentru toată existența noastră politică.

Deocamdată însă avem motivul de a ne liniști, căci triumful d. lui Justh la Macău, înlătură cel puțin pentru moment perspectiva asta.

Es'e însă foarte caracteristic, mai ales pentru politica pe care o face coroana, faptul că noi cari susținem politica ei, sântem puși în necesitatea de a ne bucura de înfrângerile acestei politici și de triumfurile vrăjmașilor politici: monarchiste și dinastice.

Faptul acesta pune în adevărată lumină greșelile politice pe care coroana urmează de 40 și mai bine de ani, să le facă pe socoteala noastră, a țării și pe socoteala intereselor sale înșasi.

mile aceste inima sa însă se veselea și se înălța. Nu lipsea deci de nicăiri bătrânul căpitan, unde românii se întruneau supt o deviză națională oarecare. Și când era vorba de dat — și mai totdeauna trebuia dat — simțea o mulțămire sufletească că a putut să deschidă pungulița sa subțirică și să dea cât biet avea.

Pe căpitanul Stezar îl găsim și între fondatorii »Tribunei« de acum 25 ani. »Tribuna« era o întreprindere a generațiilor mai nouă, avea și o tendință mai războinică, cerea și o contribuție de bani mai considerabilă așa că căpitanul Stezar ar fi aflat suficiente titluri temeinice de dispensă dela aceasta întreprindere literară-politică. Sânt convins că el ar fi considerat drept o adâncă jignire, când numele său n'ar fi fost pus alături cu al nostru, celor mai tineri, cari ne angajaserăm la această lucrare. N'a dispus modestul chivernisitor al averilor noastre publice de suma ce se recerea, dar s'a obligat a o plăti în rate și a plătit-o până la un ban.

Constantin Stezar a fost un tip al vremurilor Șaguniane, un reprezentant al bătrânilor noștri venerabili, cari deși cu puțină carte, au păstrat în sufletul lor virtuțile neprețuite ale poporului nostru dela țară, și le-au adus ca prinos pe altariul națiunii. Cu credință tare în Dumnezeu, cu curățenie morală în fapte, cu cumpăt și modestie în traiu, cu inima caldă pentru biserică și națiune ei au săvârșit opere mari și trainice.

Constantin Stezar este vrednic de coroana recunoștinții naționale a tuturor, nu numai a noastră cătorva, care am avut plăcerea a sta aproape de el și a lucra cu dânsul împreună și a plânge astăzi la mormântul unui scump amic și brav tovarăș.

O declarație a moștenitorului de tron despre votul universal. Numărul cel mai recent al revistei unghurești »Kelet népe« publică într'un articol intitulat »Prințul moștenitor și dreptul electoral« o declarație a moștenitorului. Archiducele Franz Ferdinand a declarat într'o conversație particulară următoarele:

»Ne-am săturat cu politica lozincelor de 67 și 48. Trebuie inaugurată o nouă politică în cadrele dualismului cinstit fără gânduri ascunse. Singurul mijloc ducător la acest scop e votul universal secret și direct. Se poate că această reformă să fi fost de prisos în Austria; în Ungaria însă ea trebuie neapărat făcută.«

Cuvintele din urmă ale prințului moștenitor sânt de o însemnătate extraordinară. Ele tradează cunoașterea adâncă a situației politice și naționale în Ungaria unde votul universal va fi singurul mijloc de a desrobi popoare apăsate de supt tirania absolutismului național unghuresc, pe când în Austria popoarele asuprite găesc și alte mijloace de apărare națională.

Croația se apropie de Austria. Am reprodus zilele trecute articolul dlui Dr. Mile Starcević din »Reichpost« prin care el propune o apropiere între Croația și Austria. Articolul său a provocat o vie discuție în jurul acestei chestiuni în presa croată. Ziarul oficial al banului a făcut chiar »desvălirea« că d. Franz Supilo a fost în Viena, unde a avut o întvedere cu dr. Gessmann, unul din capii partidului creștin social. Toate ziarele coaliției serbo-croate accentuează că *trebuie să se caute o apropiere către Austria* spre a combate tirania unghurească. Ziarul dlui Mile Starcević deapănă mai departe firul început de el în »Reichpost« și *se declară pe față pentru o politică filo-austriacă.* Ziarele coaliției încă mărturisesc că în împrejurările de azi pentru Croația ar fi mai bine să-se arunce în brațele Vienei, căci trialismul ar asigura independența Croației mai bine decât actuala legătură cu Ungaria. Vechii unioniști, partidul maghiaronilor, denunță împotriva unghurilor prin presa lor, toate aceste declarații spre a-și arăta »patriotismul« și spre a se face indispensabili guvernului unghuresc.

În același timp în ziarul său »Novi List«, d. Supilo respinge propunerea de a se înoi rezoluțiunea din Fiume spunând că în fața atitudinii anticroate a politicii unghurești, aceasta e cu neputință.

Roadele politice unghurești cresc încet dar sigur și rezultatul e că unghurii rămân tot mai izolați și fără prieteni.

Isbânda studenților români din Cernăuț. Se anunță din Cernăuț: La ședința de Sâmbătă a comitetului executiv studentesc, au azistat și deputații români din Reichsrath, cari și-au luat angajamentul să obție dela guvern, ca să se prevadă în buget, pentru Universitatea din Cernăuț, în locul catedrei de istorie a popoarelor dunărene și balcanice, una pentru istoria românilor.

Studenții s'au declarat satisfăcuți.

»Tribuna« și episcopul de Roman. Supt acest titlu d. N. Iorga scrie în »Neamul Românesc« următoarele: Corespondentul din București al »Tribunei« trage o morală bună episcopului de Roman. Regretabil, — și mai mult nu.

Rugăm însă redacția »Tribunei« să binevoiască a ceti cuvântarea ce am ținut-o eu în Cameră, cu prilejul votării legii sinodale și articolele ce s'au consacrat aici conflictului din Sinod. Poate vedea și ce spune »Revista Teologică« din Sibiu despre legea d. Haret. Să vadă și ce zice mai toată facultatea de teologie din București.

Pentru lămurirea ardelenilor repetăm încăodată că legea sinodală caută să sfarme autoritatea și prestigiul Sinodului prin majoritatea membrilor lui de preoții și diaconii, *egali episcopilor, în chip anticanonic*, într'un Consistoriu superior, ales cum se face orice alegere în România, și că ea supune acte de competență exclusiv episcopală acelui Consistoriu și aprobării ministrului, care reprezintă un partid politic. În România partidele de interese personale caută a lua totul în stăpânire. Confiscarea Bisericii face parte din acest program.

Rugăm redacția »Tribunei« să facă loc acestui răspuns.

Prigonirea d. lui Cassiu Maniu. Se știe că d. Cassiu Maniu, cel mai ideolog și doctrinar dintre luptătorii noștrii a fost osândit pentru un articol de ziar la 1 an temniță, după ce mai înainte suferise deja un an în temnița Vațului. În urma acestei noi osânde consiliul de disciplină al baroului din Murăș-Oșorhei a deschis o anchetă contra d-sale pe motivul că și-ar fi călcat jurământul ce a depus pe constituția Ungariei »agitând« contra statului.

La actul ce a primit din partea baroului d. Cassiu Maniu a dat un luminos răspuns, pe care-l publică în »Gazeta Transilvaniei«.

Agitațiile socialiste din Țară.

— Dela corespondentul nostru. —

București, 8 Noembrie.

Chestia doctorului bulgar Stanceff-Rakowsky expulzat din România pentru atitudinea lui dușmănoasă față de neamul românesc, continuă a preocupa și acuma opinia publică. Cu deosebire sânt agitați muncitorii, cari seduși, de agenți jidani, au provocat cunoscutele disordine de stradă din săptămâna trecută.

Intrunirile muncitorilor și manifestațiunile lor pentru acest străin, mare proprietar și el însuși un exploatator al celor mulți și obidiți, au continuat toată săptămâna grație abilității șefilor străini, cari au știut să se strecoare din fața justiției, lăsând acuma tot pe lucrătorii români să ispășească păcatele tuturor înstrăinaților.

În fața acestei stări de lucruri studențimea universitară n'a putut rămânea nepăsătoare. La București ca și la Iași s'au organizat meetinguri și au avut loc aprinse discuții contradictorii, prin cari studenții au căutat să arăte lucrătorilor că s'au lăsat ademeniți de niște străini, cari urmăresc cu totul alte scopuri decât bunăstarea și ridicarea stărei economice a celor ce n'au altă avere decât cinstea și forța brațelor lor.

Ieri, Duminecă s'au ținut în București două mari intruniri: una a muncitorilor, în sala Dacia, alta a studenților naționaliști în sala dela Eforie.

Unele ziare din capitală au imputat studenților că nu stau alături cu lucrătorii și că nu iau partea celui nedreptățit, ceea ce se pretinde dela o tinere luminată. Intrunirea dela Eforie a fost convocată tocmai spre a dovedi că studenții sânt pentru lucrători, dar numai până când aceștia vor rămânea independenți, nelăsându-se pradă jidovimei doritoare de drepturi politice.

Încă de Joi studenții au lansat următorul manifest:

Români!

Întâmplările din ultimul timp aduce la ordinea zilei chestiunea muncii românești.

Față de aceasta, studențimea universitară conform programului ei, bine definit, se crede datoare să atragă luarea aminte a muncitorilor români, a acelor pe cari anumite persoane îi târăse într'o rătăcire de douăori vinovată: rătăcire vinovată față de interesele

Noutăți la modă de gulere și manșete de calitate excelentă

se capătă la WEISMAYR FERENCZ Timișoara, numai în cetate, strada Hunyadi.

vitale ale lor și ale copiilor lor, și față de neamul nostru românesc.

Studentii universitari pe cari conducătorii și gazetele pretinse socialiste i-au insultat în chipul cel mai puțin civilizată, socot că trebuie să sfârșit date pe față interesele meschine și personale ale acestor conducători, chiar înaintea muncitorimeii române, pentru care întotdeauna au avut dragostea frățească a iubirii de neam și pe care o cheamă a lua parte împreună cu ceilalți cetățeni români la

Marele meeting

se va avea loc Duminecă, 25 Octombrie ora 2 p. m. în

Sala Eforiei

Studentimea universitară.

La acest manifest a răspuns un imens public din toate părțile societății, care a venit să asiste al întrunirea dela Eforie a studenților. Întrunirea a fost presădată de d. G. Savin, student la facultatea de teologie.

În discursul său de deschidere, d. Savin salută în numele studentimii universitare publicul, care a răspuns într'un chip atât de entuziast manifestului studentimii. Arată apoi rătăcirea, în care au fost induși lucrătorii români de agenți străini, cari au făcut din chestia bulgarului Rakowski chestie a muncitorilor. Nu este aceasta o manifestație în contra lucrătorilor, ci o întrunire, la care se proclamă solidaritatea studentimii cu clasa muncitoare românească.

Agenții evreilor sindicaliști au insultat studentimea, care nu a aprobat mișcarea pentru Rakowski. Dar această mișcare nu se poate aproba, fiind îndreptată în contra idealului poporului românesc. Căci bulgarul Rakowski n'a avut nici odată pentru interesele neamului nostru decât cuvinte de batjocoră. Muncitorii români deci au fost victima aceluia, cari vânau alt-ceva iar nu numai aducerea lui Rakowski în țară.

Ideile și idealul muncitorilor vor găsi totdeauna partizanii cei mai însuflețiți între studenți, cât timp ele nu vor sta în contradicție cu idealul național.

Al doilea orator, Valeriu Tino, vorbește despre organizația sindicatelor românești și arată cât au făcut în această direcție studenții brăileni, organizând muncitorimea din Brăila pe baze curat naționale. Trebuie să înțeleagă muncitorii români că dela străini nu pot aștepta nimica, ci să se apropie de aceia, cari îi cheamă în numele patriei și în numele idealului național.

D. Radu Portocală arată sîrătenia aceluia cari se dau drept conducători ai muncitorimeii, cari în realitate sînt niște burghezi în toată puterea cuvântului și nu vânează decât câștigul fără de muncă.

Acești pseudo-conducători amenință clasa noastră muncitoare cu distrugerea. Ei fac propagandă de înfrățire cu toți străinii, cari rînd pe rînd înlocuiesc pe lucrătorii români, lăsându-i peritori de foame. Studentimea a lucrat și va mai lucra pentru a putea salva muncitorimea românească de această primejdie. Unind cultura tinerimii universitare cu experiența celor mulți și harnici vom putea ajunge la mîntuire.

D. I. U. Soricu, luând cuvîntul arată cine sînt vinovați de disordinile din zilele trecute, când a adus pata pe frumosul nume *România Muncitoare*. Sînt *ovreii*, cari, după ce au aștit pe cei mulți și buni ai noștri, au dat bir cu fugiții, lăsînd ca tot lucrătorii români să tragă consecințele.

Presă însă n'o spune aceasta. De ce? Pentru că presă românească este pe mîna ovreilor, cari știu foarte bine să-și servească interesele lor naționale și să orbească lumea. Să se știe însă că ovreii au fost autorii disordinelor. Acei ovrei cari culează a-și bate joc de legile țării, de tot ce e românesc, cari batjocoresc țara în străinătate, cari știu să lingusească și să se tîrească, spre a-și face interesele.

Studentimea e cu muncitorii. Va lupta alături cu ei. Spre acest scop are însă nevoie de o presă românească. Și presă românească nu există. Se înjură în ziarele de aici prelații și regele țării, dar nu vei găsi în nici unul un cuvînt rău despre cel mai nespălat rabin. Așa cere talmudul presei bucureștene. De aceea toți cari voiesc binele poporului să se unească și să ceară izgonirea jidovilor din redacțiile și administrațiile ziarelor, cari nici nu se pot compara cu ziarele românești din Ardeal...

În acelaș sens au vorbit și dd. Haralamb Io-

nescu, Călinescu și Samson. Apoi d. Savin declarînd că studentimea îl respectă pe Rakowski ca om, îl desaproabă însă pentru acțiunea sa dușmănoasă intereselor românești, citește următoarea moțiune, care e primită cu însuflețire:

»Studentimea română, adunată într'un meeting de protestare împotriva aceluia, cari tîrăsc muncitorimea în luptă dăunătoare românismului, gîndindu-se numai la interesele lor personale, ține să-și fixeze linia ei de purtare față de muncitorii români, și dă făgăduială nestrămutată că va lupta alături cu ei, pentru ridicarea lor în folosul neamului românesc».

Studentii ieșeni au trimis colegilor din București următoarea telegramă:

»Regretăm mult absența noastră. Sîntem cu sufletul alăturit de voi, înfierînd cu energie pe toți înstrăinații, cari speculează interesul muncitorilor români spre folosul cauzei evreiești. Sîntem hotărîți a lupta cu ori-ce jertfe pentru triumful cauzei naționale. Înainte cu Dumnezeu!»

Studentimea ieșană.

Tot astăzi s'a ținut o mare întrunire la Dacia pentru Rakowski, au vorbit, între alții d. Mille, directorul »Adevărului«, Dissescu și Cocea.

Correspondent.

Justh la Macău.

Ziua de Duminecă a fost una dintre cele mai critice pentru partidul independențist. — Nu se știa ce se va alege din dărîmăturile lui. Fi-va Kossuth învins cu desăvîrșire, sau va suferi Justh la Macău unul dintre acele fiascuri, care să l îngroape pentru totdeauna.

Sfîrșitul a fost cât se poate de favorabil așteptărilor președintelui camerei. Cu a ăt mai puțin însă a avut să se bucure de rezultatul acestei zile, pîrintele partidului independențist, Kossuth, care ca un fel de controlă a balanței partidului învinsese pe aceiași zi pe aderenții săi la un banchet în Pesta.

S'a văzut că propaganda lui Justh a câștigat foarte mulți aderenți în raport cu ceea ce se credea; în schimb personalitatea șefului adevărat a pierdut foarte mult din încrederea și siguranța de care se bucură altădată.

La plecarea sa din capitală președintele camerei era însoțit de 68 de deputați și doi fișpani.

Grupul justhist a plecat cu un tren special la orele 10 și jumătate. Pe drum, la toate stațiunile se alăturau noi aderenți așa încît la Macău numărul deputaților, care părăsiseră pe adevăratul lor șef, pentru a forma o nouă grupare a băncii autonome s'a urcat la 94.

Ce a zis Justh?

În vorbirea sa înaintea celor aproape opt mii de alegătorii, care veniseră să-l asculte, președintele Camerei n'a spus ceva nou, ceva care să îndreptățească sciziunea pe care a operat-o. S'a învîrtit numai în jurul băncii autonome și a independenței economice a Ungariei, încolțind coalitia și făcînd aluzii de discreditare la noul partid social creștin.

Iată pe scurt vorbirea d-lui Justh:

După ce mulțumește celor prezenți pentru primirea entusiastă ce i-au făcut-o, trece la examinarea lucrărilor coalitiei și ale guvernului coalitienist și spune, că gruparea aceasta n'a făcut nimic pentru salvarea constituției și pentru susținerea cerințelor poporului. Ideea democratică cu validitatea tuturor pretențiilor sale moderne, introducerea votului universal. Așa a zis Wekerle în Cameră când a recomandat guvernul coalitiei.

(Cînd a amintit de Wekerle au izbucnit strigăte îndelungate de: jos cu el!)

Nu i-se poate reproșa coalitiei, că n'a făcut și legi salutare — a zis mai departe d. Justh — cum este de pildă regularea plății învățătorilor (curat! N. R.), învățămîntul gratuit, tratatul eco-

nomie cu Austria, bazat nu pe uniune ci supt formă de contract (grozav lucru! N. R.), dar nu e mai puțin adevărat, că loialitatea partidului nostru grupat în coalitie în multe privințe a întrecut marginea loialității și a datorințelor sale.

Așa de pildă se plînge Justh de partea ce a avut-o partidul independențist în alcătuirea legii asupra urcării cvotei, a contingentului recruților și la schimbarea regulamentului Camerei, și zice că slăbiciunea aceasta a partidului independențist se datorește numai faptului, că el n'a putut să se impună în internul coalitiei și n'a putut schimba caracterul constituționalist al acesteia.

Trecînd la înființarea băncii autonome spune, că este o imposibilitate să se ceară partidului independențist prelungirea privilegiului băncii comune. Dacă se validează dorința partidului independențist, atunci s'a delăturat din calea unei cărmuirii pacifice, cel mai periculos obstacol, în caz contrar o guvernare liniștită va fi imposibilă. Și în țară se va naște o nemulțumire generală. În altă țară ar izbucni adevărate turburări atunci, cînd s'ar continua criza în mod meșteșugit, așa, cum se face la noi și regele ar refuza să dea conducere majorității. Dar nu e coroana de vină la perpetuarea crizei, ci aceia cari stau în cale, pentru a nu se ajunge la nici o înțelegere (Așa e!).

Partidul independențist nu poate fuziona cu elementele 67-iste cu cari nu are nici o comunitate nici de principii și nici de idei.

Dacă dorim să ne luptăm, a zis mai departe d. Justh, pentru scopurile mari ale națiunii, atunci trebuie să avem totdeauna înaintea ochilor principiile și nu pofta de putere.

Prețindem să se ia în considerație ordinea de reprezentanță a poporului și să se încredințeze guvernul în mîinile partidului independențist.

Prețindem mai departe să se încredințeze acestui partid înființarea votului universal și a băncii autonome. Vom lupta cu cea mai mare energie împotriva pluralității, care e menită să sprijinească puterea plutocrației. Este de datoria noastră să întărim bazele liberalismului și să înființăm un stat nou, statul democratic maghiar. Numai așa vom putea săvîrși ideea, de care a fost călăuzit la 1848 și Kossuth Lajos, de a forma cu ajutorul liberalismului un stat democrat, care să poată opune o puternică rezistență oricărui vifor amenințător.

Pe urmă d. Justh trece la desbinările confesionale — făcînd aluzie la partidul social creștin — și zice: că ar fi o mare nenorocire pentru națiunea ungurească de a introduce în viața ei politică și socială desbinări de felul acesta.

Vo biera lui Justh a fost primită cu multă însuflețire de cei de față.

Au mai luat cuvîntul și alții între care *Holló Lajos* și jidănuțul *Buza Barna*, cari au accentuat în vorbirea lor dușmănia față de Austria și față de coroana habsburgică.

La banchet au luat parte toți aderenții lui Justh. S'au ținut mai multe toast.

Seara după banchet președintele Camerei cu gruparea sa a plecat spre Seghedin unde au ținut o convenire intimă la restaurantul Kass.

Asistența a fost foarte veselă și s'a discutat mult asupra succesului zilei.

Între altele se zicea, că e absolut necesară o curățire a partidului. Mai întîi să se dea afară din partid toți secretarii de stat, pe urmă deputații Nagy Emil și Okolicsányi László, care au aranjat contrabanchetul de Duminecă.

S'a discutat însăși situația lui Apponyi și a lui Kossuth, cari au provocat sciziunea în partidul independențist.

La Seghedin li-s'a citit telegramele sosite dela Pesta, din jurul banchetului lui Kossuth. Cînd s'a luat în discuție vorbirea lui Kossuth și declarația lui, că în cazul, cînd va rămînea în minoritate se va retrage dela conducerea partidului, justhiștii au început a aplauda.

După ce s'a liniștit grupul, Justh a zis tare: *Mal bine ar fi să se ducă înapoi în Italia!*

La observația lui Apponyi, că nu suferă dualism în conducere au strigat toți: *Nici noi nu vom suferi. Apponyi a stricat pe Kossuth!*

După citirea telegramelor expediția lui Justh s'a terminat.

Noi vom aștepta și de aci înainte, cum am așteptat și până acum să se însenineze odată cerul politicii ungurești.

Speranțe însă n'avem multe!

Scrisori din București.

Deschiderea cursurilor universitare. Cursul de deschidere al dlui prof. N. Iorga. Introducere în istoria contemporană.

București, 8 Noembrie.

Deschiderea cursurilor la universitatea din București nu se face cu nici o solemnitate obișnuită la universitățile străine. Aici nu se țin discursuri pompoase, formele deșerte sânt excluse cu totul. Profesorii, după terminarea examenelor din sesiunea de toamnă își încep prelegerile în chip obișnuit și doar cunoașterea materiei ce o va face la un curs își amintește că e vorba de un nou an de activitate universitară.

Sâmbăta trecută d. profesor N. Iorga și-a deschis cursul său de istorie universală. Enunțând subiectul prelegerilor sale din anul acesta, prelegeri cari vor privi istoria contemporană, în lecția de deschidere d sa și a expus planul de lucru față de concepția ce și face despre istorie în genere și despre istoria contemporană în special.

Plecând dela principiul că știința nu însemnează numai explicarea, sistematizarea și teoretizarea unei serii de fenomene dintr'un domeniu sau altul de fapt, ci alegerea verificată, subordonarea fenomenelor în legătura lor cauzală și explicarea evoluției lor, d. Iorga spune că cu atât mai mult în istorie, unde fenomenele, având un caracter specific, se îngrămădesc într'un noian amestecat de amănunte, făcând anevoioasă urmărirea lor în liniile generale, trebuie o putere critică de discernământ și o pregătire filosofică de sinteză pentru ca, unindu-le cu un dar de definiție istorică, să poți reda adevărata fizionomie a timpului ce studiezi.

Un fapt istoric este un act de energie, manifestat de-o viață mai mult sau mai puțin conștientă, dar care pornește din cutele adânci ale sufletului celor ce l-au săvârșit.

Faptele se explică prin urmare prin spiritul dela care au pornit, firește, ținând seama de împrejurările materiale, cari le au înlesnit executarea. Unui istoric deci, spre a expune o serie de fapte ale unui popor, i-se cere o adâncă cunoștință a sufletului aceluia popor.

Aceste condiții se cer mai imperios la scrierea istoriei contemporane a unui popor decât pentru epoca medievală sau chiar mai veche. Se cer dela acela care vrea să scrie istoria renașterii ca și dela acela care încearcă să scrie o epocă mai nouă, cum ar fi a revoluției franceze de pildă. Nu trebuie să se neglijeze fața adâncă a lucrurilor în sensul lor adevărat de înlanțuire. Aceasta cu atât mai mult în epoca contemporană, în care fenomenele au cu totul altă formă și evoluție, fiind pricinuite de idei și sentimente cu totul de altă natură, de alte curente sufletești și materiale.

O simplă îngrămădire de amănunte, orânduie chiar supt forma științifică a exactității și succesiunii lor, nu îndreptățește pe povestitorul lor a se numi istoric. Ca să poată să se numească astfel, trebuie să scoată din grămada de fapte succesiunea cauzală a faptelor mari, cari dau adevărata fizionomie a epocii.

Pornind din acest punct de vedere, nu ai nevoie de tot materialul documentar și bibliografic, care, pe lângă că este peste putință de stăpânit pentru epoca contemporană, amestecă și mai rău înlanțuirea faptelor și curentelor esențiale. Astfel *Aulard*, desnădăjduit că, după 20 de ani de muncă, nu a putut aduna tot materialul privitor la revoluția franceză din 1789, publicând istoria acestui mare eveniment politic, nu reușește a ne da o bună istorie a revoluției franceze. Aceasta a făcut-o cu mult mai bine *Carlyle*, care a avut puterea filosofică de cugetare și apreciere.

Istoricul, care în expunerea sa nu poate privi evenimentele și supt înțelesul lor speculativ, nu poate să scrie istoria adevărată. Tot astfel greșește și filosoful, care prin speculațiuni abstracte încearcă să explice evenimentele istorice, fără a le considera și în partea lor materială.

Astfel, cu aceste concepții, după ce în doi ani precedenți a pregătit intrarea în istoria contemporană, prin cursurile despre *ideile și sentimentele conducătoare în epoca modernă* (1907—908) și *sufletul modern* (1908—909), d. Iorga promite că anul acesta va urmări la curs prefacerea contemporană a societății europene până la forma ei actuală.

Prevăzute cu admirabile cuvinte de spirit și fine aluziuni la situația politică actuală, supt o formă însuflețită, deși foarte cam greu de urmărit, lecția aceasta de deschidere a cursurilor a fost una dintre cele mai strălucite. *Teodor.*

Procesul Doamnei Steinheil.

Ziua a patra.

Noaptea fatală.

Scenele care se petrec înaintea curții cu jurați din Paris întrec puterea de judecată a oricărei fantazii. Cele mai emoționante momente în jocul unei puternice tragedii nu sânt atât de zguduitoare, nu înlanțuie în grad atât de mare sufletul auditorului, ca desvăluirile acestui senzațional proces.

Faptul că dna Steinheil nu înlocuiește numai pe eroina tragediei, ci însăși joacă înfricoșatul ei rol, ea însăși e o jucărie în brațele morții sau — ceea ce pentru dânsa e și mai penibil — în brațele unei îndelungate detenții — ne face să ne tresă în inima când o vedem sbătându-se cu cea mai istovitoare forță a desnădejdei la bara justiției.

— Nu, nu sânt vinovată, n'am comis eu crime, nu eu am omorât pe mama și pe bărbatul meu, acestea sânt dureroasele refrenuri, ce ies din gura ei, ori de câte ori interogatorul președintelui, care vrea să între în cele mai mici detalii, nu-i oferă vre o ușură prin care să se poată refugia.

Situația președintelui chiar în fața unui astfel de acuzate este foarte dificilă și numai mulțumită extraordinăriei pacienței și unei covârșitoare cunoștințe a dosarului se poate datora că dânsul nu e adus la tăcere sau în incurcătură de inteligența uimitoare a doamnei Steinheil.

Ziua a patra a fost una dintre cele mai zguduitoare. S'a ajuns la povestirea scenei din noaptea fatală.

Înainte de ședință s'a predat juraților câte o fotografie a întregului apartament locuit de familia nenorocitului pictor, pentru a putea urmări cu multă putere de convingere desfășurarea dramei.

În culmea unei emoțiuni puternice acuzata povestește înlanțuirile din noaptea crimei. Spune cum a luat masă, cum bărbatul-său i a adus în pat un grog, cum au început — a vorbi apoi, fiecare din odaia lui, cum și-a depus bijuteriile pe o etajeră și amintește și de momentul, când a putut adormi.

Pe la ceasurile unu din noapte a fost deșteptată de zgomotul produs de criminali. A voit să strige, dar a fost amenințată cu revolverul pe urmă legată și înăbușită cu un tampon de vată, care i-s'a pus în gură. Criminalii erau patru, trei bărbați îmbrăcați în haine preoțești și purtau mănuși de muschetari și o rusaică cu părul roșu.

Președintele intră în amănunte, care nervează pe acuzată peste măsură. Când acesta-i spune, că instrucția a dovedit, că acuzata la masă n'a mâncat ca de obicei, pentru că pusese în mâncare un fel de otrăvă prin mijlocirea căreia, care o luau cădeau într'un somn adânc — acuzata a izbucnit în strigăte violente:

— Dar dle președinte asta-i un terorism nemăipomenit, e o infamie!

Președintele însă păstrându-și calmul obișnuit îi arată toate momentele contradictorii, cetindu-i piesele instrucției, care erau toate în defavorul ei.

Depoziția martorilor

Un moment dintre cele mai hotărâtoare pentru vinovăția acuzatei este depoziția medicului legist și a servitorului Rémy Couillard, care spun, că legătura operată asupra doamnei Steinheil a fost numai de formă și a putut să și-o facă chiar dânsa.

Doctorul Lefèvre spune apoi că vata, pe care doamna Steinheil spune, că ar fi scuipat-o din gură, și care servește ca corpus delicti n'a fost de loc întrebuințată.

Petele ce se văd pe ea nu sânt produse de salivă, cum spune dânsa, ci sânt un fel de gelatină, pe care o întrebuințează fabricanții la împachetarea ei.

Ziua a cincea.

Continuarea ascultării martorilor.

Ziua de ieri a fost mai puțin grea pentru acuzată. Martorii acuzați au depus aproape toți în

favorul ei. Mișcările și exclamațiunile publicului însă i au fost favorabile în diferite rânduri.

Se ia depoziția doctorului de casă *Acheray*. Acesta spune, că relațiile în familie e au dintre cele mai bune. Pictorul Steinheil era un om bănd, voios și nu s'a plâns niciodată asupra soției sale.

Despre vată spune, că a găsit-o în odaie, a doua zi dimineața și a pus-o pe masa de noapte, dar nu știe ce s'a făcut cu ea.

Medicul legist dr. Courtois, a spus, că n'a găsit urme de violență, cu toate acestea mărturisește în conștiință, că n'a putut comite omorul numai unul singur, ci trebuie că au fost mai mulți.

Dr. Balthazar, care a făcut pentru a doua oară autopsia cadavrelor la șase luni după crimă spune, că n'a putut fi o luptă serioasă între criminali și victime, deoarece nici el n'a dat de nici o urmă de violență pe cadavre.

Se ia în urmă depoziția unui fel de boem, *Burlingham* cu numele, care a fost învinuit de dna Steinheil, ca ucigaș. În urmă s'a dovedit, că acuzata fără a fi de rea credință ceea ce a dovedit și detectivul *Bonce*, a asemănat numai pe *Burlingham* cu unul dintre ucigași.

Depoziția acestuia a stârnit multă ilaritate, fiind și ca exterior o ființă de tot curioasă.

Ședința de ieri s'a închis la orele 5 p. m.

Scrisori din Paris.

Un nou succes al aviației. — Procesul Steinheil. — Apași în armata franceză.

Paris, 4 Noembrie.

Pe ziua de azi, două lucruri interesante aduc ziarile: Una e un nou succes al aviației franceze, iar cealaltă, întâia ședință a procesului Steinheil.

Analele aviației s'au îmbogățit cu o nouă și superbă victorie; într'o încercare măreață, campionul aviației, *Henry Farman* a cucerit titlul de Rege al Aerului, bătând din nou recordul lumii, pe care-l căștigase la Reims. El a făcut 222 kilometri în patru ore și 6 minute, cu un biplan construit de dânsul.

Henry Farman s'a angajat pentru premiul distanței, de 20.000 lei, hotărâți aviatorului care va fi făcut cea mai mare distanță până la 31 Decembrie al acestui an.

După cum se știe, la meetingul din Berlin, *Rongier* făcuse drumul cel mai lung în aeroplan, — 130 kilometri. Lunea trecută *Paulhan* făcuse un sbor de 160 chlm. Acum, recordul distanței e bătut de *Farman*.

El a zburat cu o regularitate perfectă, deși vântul bătea puțin. El a fost aclamat de numerosul public prezent.

Așa că până azi, *Farman* a întrecut pe toți aviatorii.

Încasa-va oare dânsul cele 20.000 lei? Depinde acum de curajul și știința altuia, care să facă mai mulți kilometri ca el. Până atunci, lumea a înregistrat un nou mare succes al aviației franceze, și al șampionului ei *Henry Farman*.

Pentru câteva săptămâni deiarândul, z'arele și-au găsit subiectul pasionat, care să le umple coloanele și să le mărească tirajul: nesfârșita afacere Steinheil, care începe iar, în fața curții cu jurați.

Mulțimea nerăbdătoare care a asistat ieri la prima ședință a acestui proces faimos, a fost foarte emoționată, mai ales în momentul când acuzata a apărut în sală.

Toate gândurile se încordară, toate privirile se îndreptară spre poarta joasă prin care era să treacă celebra femeie, acela care odinioară s'a făcut stăpâna casei unul procuror general, aceea care în timpul președenției lui *Felix Faure* era aproape o suverană la *Eliepeu*, care, câteva zile numai, înainte de crimă, presida o masă de generali și de miniștri, — și care își pune acum umil viața în mâna a doisprezece jurați necunoscuți, — dintre cari cei mai mulți sânt lucrători.

Poarta se deschide larg. Iată acuzata! Cu pleoapele lăstate, îmbrăcată în negru, ca și cum ar intra într'un salon, cu un văl suptire în părul castaniu, un văl fin, care nu făcea nici o umbră pe obraz, cu gâtul gol, — ea se așeză, modestă, resemnată, la locul arătat de gardul municipal.

Apoi își aruncă o privire în sală, o privire spre jurați și ochii i-se închid iar, deasupra tablei sale.

Cea dintâi mișcare a celor cari o privesc e să zică:

— Cum? Asta e? Numai atâta?

Cochetă, fără îndoielă, dar fără aparențe bătaoare la ochi, fără fineță în trăsături, fără o frumusețe adevărată, — ea pare o burgheză dulce și resemnată, care joacă rolul unei martire... Debaterile au început... Toți așteaptă lumină în această afacere pasionată, — unul dintre cele mai pasionate procese ale veacului...

Există în Franța o clasă socială extrem de caracteristică și care dă mult de lucru autorităților acestel țări. Voim să vorbim de faimoșii apași, de această drojdie a populației celei mai inteligente, mai generoase din lume. E ciudat faptul că în omenire extemele se ating cu o incontestabilă vigoare. Franța, frumoasa Franța, paradisul pământesc cum o numesc unii, țara această atât de ospitalieră și francă, unde oricine se simte ca la el acasă, numără în subsul populației ei, bandiții cel mai crunți, sufletele cele mai degenerare, caracterele cele mai mârșave.

Ar fi inutil să povestim aci viața apașilor francezi, tristele lor fapte. Am pomenit de ei numai pentru a-l pregăti pe cititor pentru un studiu foarte curios, și anume acela al tâlharilor Franței din punctul de vedere patriotic. Nu odată am avut prilejul să vorbim în aceste coloane de simțul de teroare pe care apașii îl împrăstie prin orașele și satele franțuzești; de data asta voim să ne ocupăm de un alt cadru, în care trăesc ei și anume de recrutarea lor în armată.

E foarte interesant de constatat, că în această privință Franța a găsit mijlocul să-și ferească soldații de contaminarea morală cea mai primejdioasă. Ar fi într'adevăr trist ca tinerii bine crescuți sau cei cu o voință slabă să fie expuși, cei din urmă să fie influențați de ea.

Pentru aceasta autoritățile franceze s'au gândit să-l izoleze cât e posibil pe apași. Batalioanele pe cari Franța le are în colonii oferă cel mai bun mijloc pentru acest scop. Acolo disciplina e mai severă, și supraveghierea e mai ușoară. »Să-i trimitem în colonii« și-au spus francezii vorbind de apași. Și mizerabili bandiți sânt înrolați de mulți ani prin batalioanele africane mai ales. Așa că, armatei din țară i-se evită elementele cele mai rebele și mai grele de educat.

Din nefericire lumea noastră nu e perfectă și oamenii politici din toate țările au slăbiciunile lor. Nici în Franța ei nu s'au buni. Luptele electorale exersează peste tot nefasta lor influență. Favoritismul nu lipsește nici aici; grație lui până și apașii găsesc protectori. Și acestui fapt se datorește inconvenientul că de un cârd de vreme, un bun număr de bandiți sânt în cadrele înterne unde influența lor e din cele mai detestabile și mai anevoioase de stărpit.

Un mare ziar parizian a publicat mai zilele trecute un articol extrem de interesant al senatorului Humbert, care se ridică cu patimă împotriva acestei stări de lucruri. D. Humbert nu se mulțumește numai cu vorba și ne dă și cifre din cele mai convingătoare. Intre altele găsim că din 56 de condamnați recrutați într'o singură zi la Paris 10 au fost trimiși în batalioanele africane și 46 păstrați în Franța.

»Și, adaugă senatorul Humbert, am foiletonat eu însuși mai multe zecimi de dosare de favoare pentru un mare număr de recidiviști. Mai acum trei luni ministrul de război, abuzat de intervențiunii injustificabile a dispensat de a trimite în batalioanele din Africa pe un individ condamnat succesiv la 3 luni închisoare pentru furt, la 1 lună pentru lovituri și efracțiune de obloane, la 4 luni pentru furt, la 8 luni pentru tentativă de furt și la 3 luni pentru vagabondagiu.

Motivul pe care se sprijineau protectorii lui a fost că incorrigibilul apaș e fiul unui moderat dar onorabil funcționar.

Se spunea mai deunăzi, încheie senatorul Humbert, că fiii nu's rezponzabili de păcatele păca-

tele părinților și cuvântul acesta e pe atât de just cât e de generos. Doar nu se va spune acum că el trebuie să beneficieze, cu toate crimele lor, de virtuțile strămoșilor lor?..

Aceasta ar fi o prostie și un neadevăr.

Tristan.

Banchetul din Budapesta.

Banchetul dat în onoarea lui Kossuth, ca contrademonstrație împotriva lui Justh, a avut loc Duminecă seara la orele 7 în sala festivă dela »Országos Kaszinó«. Au luat parte 76 deputați ko.suthiști, iar 11 deputați și-au scuzat absența. Afară de Kossuth, dintre membrii cabinetului a mai luat parte și ministrul Apponyi. Cel dintâi toast a fost rostit de A. Szentiványi, care a asigurat pe Kossuth de nemărginita adorațiune a celor prezenți și a continuat astfel:

Știu că iubitul nostru șef e convins de încrederea noastră necondiționată, știe acest lucru țara întreagă. Că acum dorim totuși să dăm expresie încrederii și alipirei noastre neclintite, e fiindcă astăzi, în alt loc, la o dare de seamă, se desfășoară un steag de luptă. Asupra acestui lucru nu rostesc nici o sentință, căci noi nu ne străduim să dezbinașm partidul.

Kossuth, răspunzând, spune că îi iese cu neputință să se abată dela ideile independinste. Când s'a întors acasă din Italia, a recunoscut numai decât, că terenul cel mai fecund pentru ideile independinste e cel al neatârării economice.

»Când însă — a continuat el — întâmpinăm piedeci de neînvinș, în vre o direcție oare-care, convingerea mea e că chiar dacă am înaintat pe calea cea bună până să dăm de piedecile din chestiune, până nu ne vom fi convins despre existența acestor piedeci de neînvinș: în clipa când ni facem o convingere absolută despre aceasta, e de datorința noastră să nu ne dăm cu capul de părete ci să încunjurăm piedecile; să nu părăsim ideea, principiul și nici năzuințele, ci să mergem înainte și mereu înainte, după cum se cuvine unor oameni cu adevărat unguri, unor unguri cu adevărat independențiști.

Pe urmă a mai continuat: »Nu știu dacă voi putea să fiu până'n sfârșit în situația de a reprezenta convingerile întregului partid independist în calitatea mea de șef de partid. Lăsați mă, iubiiții mei prieteni să nădăjduiesc aceasta, căci cred că ar fi o adevărată nenorocire să se desbinașm partidul. Orice s'ar întâmpla eu nu voi șovăi în convingerea că trebuie să promovez binele țării. Dacă cumva, s'ar adevăra că mi s'a făcut cu neputință acest lucru, atunci mai bucuror voi părăsi terenul politicii, ca naufragiat, dar în nici un caz nu-mi voi schimba principiile.

Dupăce acest galimatias plin de tânguiri a fost răsplătit cu aplauze, s'a ridicat mamelucul Alexandru Gal, care a tărănit pe Apponyi, care, — dupăcum crede el — mână'n mână cu Kossuth, conduce partidul pe calea cea bună.

Goarna dela Jászberény a început apoi să glăsuiească și ea emoționată de atâta admirațiune câtă i-s'a adus.

Insemnătatea acestui banchet — a zis Apponyi — e că noi protestăm împotriva presupunerii cumcă în sânul partidului independist ar exista un »dualism de șefie«. Ridicându-se apoi pe sine și pe Kossuth în slava laudelor, fără măsură a terminat astfel:

»Fără să mai intru în amănunte țin să declar că: dupăce am constatat odată că datoria noastră din punctul de vedere al practicității, nu poate fi să împingem națiunea în brațele unei catastrofe, prin faptul că cerem îndeplinirea numai decât a întregului nostru program și dacă, cum zic, aceasta e convingerea noastră, atunci să ne sfătuim asupra ducerii în îndeplinire a acestei convingeri,

asupra tacticii și a procedării, — dacă se poate, împreună și să nu ne sfătuim separat fiecare supt conducerea înțeleaptă a șefului nostru, căci în el avem într'adevăr însași încarnațiunea idealului independist și să fim cu o prevăzătoare luare aminte, și să avem stăpânirea de noi înși-ne, care e necesară pentru a nu uita — când ne facem datoria pentru idealul independist — de datoria noastră mai mare și decât aceasta, care e datoria față de neam, față de siguranța neamului, față de viitorul neamului.

Alte toasturi nu s'au mai rostit. Cheful însă a curs gâră până în zori — pentru liniștirea conștiinței lor patriotice.

Loteria Etnografică a „Reuniunii Femeilor Române din Arad.“

Au mai sosit zilele acestea următoarele lucruri, pentru loterie:

1. D-na Sofia Beleş — Arad, 1 perniță din postav cu broderii în fir de aur și două șorțuri țesătură și broderii cu argint, motive românești.

2. D-na Maria Dr. Monța — Șiria, a trimis din nou, încă două șorțuri și un ștergar țesătură cu motive românești.

3. D-na Tullia Bogdan — Sibiu, a mai trimis încă, un ridicul, țesătură cu motive românești.

4. D-ra Lia Ancușa — Văling, un mijloc de masă, lucrat în ajururi.

5. D-ra Aurelia Cimponer — Vinga, un fugar, lucrat pe etamină.

6. D-na Aurora Cimponer — Vinga, un mijloc de masă lucrat pe etamină cu motive românești, un fugar lucrat cu ajururi.

7. D-șoara Anuța Burdan — Boroșineu, un mare covor, frumoasă țesătură românească.

8. D-șoara Florica Mangra — Sabolci, un ștergar, țesătură românească și un taler de lemn în pictură.

9. D-na Cristina Codrean — Șiclau, un mijloc de masă lucrat pe etamină.

10. Dra Constanța Iancu — Otlaca un fugar de etamină lucrat cu ajururi.

Disolvarea camerei?

Evenimentele zilelor din urmă.

Criza.

Arad, 9 Noemvrie.

Tragi-comedia, la sfârșitul căreia pare că vor fi jertfite iarăși interesele adevărate ale țării, a ajuns din desfășorarea ei înceată pe neașteptate în punctul deslănțuirii conflictului dramatic, de unde ea va trebui să se precipite iresistibilă către sfârșit.

Gravitatea conflictului s'a lămurit Duminecă în vorbirile dela Budapesta și Măcău. Desbinarea dintre kossuthiști a luat forme hotărâte și azi partidul independist prezintă două grupări: una supt șefia lui Kossuth și Apponyi, cealaltă supt șefia lui Justh. Cea dintâi compusă din așazisele elemente moderate, cari sânt gata să sprijinească proiectul »cooperatiunii« partidelor, a doua din elementele kossuthiste radicale, cari refuză orice colaborare cu partidele 67-iste și cer înființarea băncii autonome pe 1 Ianuarie 1911, precum și numirea unui cabinet exclusiv kossuthist.

A stârnit o vie surpriză în cercurile 67-iste, că Justh cu tabăra sa radicală a ieșit învingător, covârșind cu lozinca băncii auto-

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Gluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se spedează franco. Se asigură manipularea conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

o ne prestigiul, crezut sacrosanct, al numelui Kossuth. Kossuth în butul sforțării și silințelor ce-a depus statul său major — compus din un ministru și din mai mulți secretari de stat — a rămas în baltă, desavuat și rușinat de însuși partidul întemeiat pe vraja numelui său. Justh a fost adică însoțit, la Măcău, de 94 de deputați, pe când Kossuth n'a avut în jurul său decât vre-o 80 de înși, între cari mulți veniți de porunceală. Și până când la Măcău a spumegat o însuflețire adevărată, la Pesta o decrepitudine generală strânse inimile.

Răpiți de triumful lor aderenții băncii au făcut să se convoace comitetul executiv al partidului kossuthist pe Joi, când va trebui să se limpezească definitiv desbinarea, — iar Justh a convocat pe Vineri camera. Săptămâna aceasta deci făgăduiește momente hotărâtoare.

Evenimentele de Duminecă și Luni vor înrâuri fără îndoială mult asupra soluțiunii ce se contemplă la Viena. Coroana va fi nevoită să-și păstreze încă atitudinea expectativă, ceace se vede din audiențele de ieri și de azi ale lui Wekerle.

Tot astăzi M. Sa a primit în audiență pe d-nii Aehrenthal, șeful cabinetului de externe, și Bienerth, primul ministru austriac. Imprejurarea aceasta e comentată cu oarecari nădejdi la Budapesta, că-i politicienii unguri au avut totdeauna în situații grele un bun sprijinitor în d. Aehrenthal, iar pe urma audienței lui Bienerth nădăduiesc o schimbare spre bine din pricina gravei situații din Austria. Sânt în adevăr semne că săptămâna aceasta va aduce o limpezire a situației.

Mai fixăm faptul foarte caracteristic că atât la Budapesta cât și la Măcău cuvântătorii n'au atins c'un singur cuvânt măcar chestiunea națiunilor nemaghiare. Dovadă că pentru politicienii unguri de toată speța noi sântem factori absolut indiferenți în marele proces de prefaceri ce s'a pornit în întreaga monarchie și care se resimte în zguduirile crizei actuale. Sântem eliminabili, cred ei, căci toate străduințele lor sânt pentru menținerea cetățuiei lor de desfrânări: constituția șubredă și artificială de astăzi.

Cercurile din Viena, a căror privire nu e împăinginită de orgoliu și șovinism, vor pătrunde însă, sperăm, mai departe cu vederea și vor înțelege, că actualul regim din Ungaria, îngăduit și mai departe, va provoca în definitiv o fatală catastrofă pentru monarchie.

Cât despre năzuințele politicianilor unguri de a exclude dintre condițiunile de aplanare a crizei votul universal, egal și secret, — ele ne par proprii și prea firești. Justh a spus la Măcău că cheia situației ar fi chestiunea băncii, ea rămâne însă cu toate astea, cu toată perfidia și viclenia partidelor ungurești: votul universal neîngrădit.

Vom vedea dacă și cercurile din Viena judecă la fel.

Convocarea camerei.

Eri, Luni, contele T. Batthyány, din însărcinarea lui Justh, l'a rugat pe Kossuth să-și dea învoirea pentru convocarea camerei pe Vineri și pent u convocarea con-

ferinței de partid pe Joi. Aderenții lui Justh speră că Joi se va lămuri situația definitiv.

Cea mai apropiată ședință a camerei va fi deci Vineri, în 12 Noembrie n., al cărei program e: 1. Propuneri prezidiale și prezintarea actelor oficiale. 2. Dispozițiuni cu privire la activitatea de mai departe a camerei.

Ședința camerei, dată fiind învierșunarea aderenților băncii, făgăduiește să fie fu tu noasă.

Audiența de Luni a lui Wekerle.

Luni împăratul l-a primit pe primul ministru Wekerle în o audiență mai lungă. Wekerle i-a raportat împăratului asupra rezultatului ce s'a obținut în urma tratativilor de aplanare dela Budapesta. Majestatea Sa nu și-a comunicat încă hotărârea, ci l-a însărcinat pe Wekerle să continue și mai departe tratativele începute, pe aceleași baze. După audiență Wekerle a vizitat pe ministrul de externe, Aehrenthal.

Kossut nu mai e șef.

Clubul independist este asediat zi de zi de aderenții băncii, cari discută sorțile reușitei lor. Ieri cu prilejul unei discuții aprinse, Justh, după ce aflate de vo birea lui Kossuth, a declarat:

— Dacă e adevărat că Kossuth ar fi zis că piedecile trebuiesc încunjurate, — eu de lar că nu mi l mai recunosc de șef.

Declarația aceasta a înverșunat și mai mult pe aderenții băncii, cari vor să exercite de aci înainte o adevărată teroare asupra elementelor moderate, și în special, asupra lui E. Nagy și Okolicsányi, urzitorii banchetului dela Budapesta, pe cari voiesc să-i excludă din partid.

Celelalte partide ungurești.

În frunte cu minis'rul Andrassy membri partidului constituțional (în consfătuiri continue și constată cu o mare bucurie că, în urma desbinărilor kossuthiste, sorțile șefului lor sporesc pe zi ce merge. Ei pândesc cu înțepită luare aminte cerul dinspre Viena și cei mai mic semn favorabil îi umple de bucurie.

În partidul poporal domnește cea mai perfectă liniște. Pare a nu se pasiona nimeni de evenimentele de ieri. Poporalii așteaptă ca Mefisto în ascunzătoare.

Negocierile dela Viena.

Budapesta, 9 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). În Viena au fost primiți azi în audiență aproape toți bărbații politici cu cari împăratul a desbătut până acuma chestiunea crizei ungurești. În acelaș timp s'au continuat negocierile, începute încă ieri, între Wekerle și cabinetul austriac.

Negocierile au ca bază proiectul ce s'a stabilit în ultimul consiliu de ministri dela Budapesta și pe care Wekerle l-a prezentat împăratului încă cu prilejul audienței sale de ieri... Ziua de azi e deci de o însemnătate decisivă, căci azi se va vădi, că peste toți bărbații politici ai Austriei aprobă ori nu condițiile fixate în proiectul de soluțiune, elaborat la Budapesta.

Aehrenthal și Bienerth la M. Sa.

Budapesta, 9 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Domnitorul l-a primit azi la orele 10 pe d. Bienerth, primul mi-

nistru austriac, în audiență particulară. La ora 1 și jumătate s'a înființat ministrul de externe, Aehrenthal, la M. Sa. Amândouă aceste audiențe au avut loc în Schönbrunn și — du,ă-cum anunță comunicatele oticloase — stau în legătură exclusiv cu criza ungară.

Reactivarea cabinetului Wekerle.

Budapesta, 9 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Mai multe ziare din Viera aduseră ieri vestea că monarhul va reactiva guvernul Wekerle prin o declarațiune solemnă. Vestea aceasta n'a aflat crezare în cercurile din Budapesta, — ea a deșteptat totuși nedumeriri.

Concesile militare.

Budapesta, 9 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). În cercurile bine informate de aici se crede, că tratativele, dintre Wekerle, Aehrenthal și Bienerth decurg în jurul adoptării plăților în numerar și concesilor militare și că Aehrenthal și Bienerth cu prilejul audiențelor de azi și-au comunicat monarhului părerile ce le au în aceste chestiuni.

Wekerle — după cum aflu din un izvor demn de încredere — a stăruit ca criza să se rezolve cu ori ce pref, — fie cu rezultat pozitiv, fie cu unul negativ. Adunarea dela Măcău a arătat că ori-ce întârziere atrage urmări grave. Justh are majoritatea și se va folosi de orice mijloace pentru usurparea lui Kossuth. E de temut — a zis Wekerle — că Justh va atrage de partea sa și pe puținii aderenți intimi ai lui Kossuth.

Kossuth ca să previe o cădere rușinoasă se va retrage în curând de pe arena politică.

Audiența de azi a lui Wekerle.

Budapesta, 9 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Azi la ora 1 și jumătate Wekerle s'a înfățișat din nou în audiență la M. Sa. După audiență el a fost la cancelaria de cabinet, iar la orele 2 și jumătate a părăsit Burgul. Wekerle a stăruit iarăși ca monarhul ori să aprobe proiectul consiliului de ministri, ori să desărcineze cabinetul.

Asupra acestei audiențe s'a dat următorul comunicat oficios: Majestatea Sa a ascultat propunerile ministrului președinte Wekerle și i-a împărtășit că decisiunea va urma cât de curând. Majestatea Sa dorește să mai asculte odată părerile lui Andrassy și Kossuth. Timpul acestor audiențe nu s'a fixat încă.

Wekerle s'a înapoiat azi, la orele 5, la Budapesta și mâine va comunica rezultatul audienței sale colegilor săi.

Grupul Justh.

Budapesta, 9 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). În biroul prezidial din parlament Justh și-a întrunit azi iarăși partizanii. S'a luat hotărârea ca Joi, în conferința partidului independist să se prezinte cu toții până la unul și să provoace o lămurire definitivă în sânul partidului. S'a fixat azi un proiect de soluțiune, în cari își precisează până în cele mai mici amănunte atitudinea. În acest proiect, bine înțeles, se urgitează înainte de toate înființarea băncii autonome pe 1911, iar în al doilea rând conține propunerea de

Dudás Sándor

cojocar în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Biușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colliere, manoșane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

excludere din partid a membrilor cari au pus la cale banchetul-Kossuth de Duminecă. Aderenții băncii a hotărît să nu voteze guvernului actual indemnitatea bugetară.

Disolvarea camerei.

Budapesta, 9 Noemvrie.

(Dela corespondentul nostru). *Din sursă bine informată aflu că de îndată ce soluțiunea în partidul kossuthist se va fi săvârșit deplin, va urma disolvarea camerei, căci cercurile din Viena cred acum sosit momentul cel mai oportun de a înfrânge pe kossuthiști, după ce prestigiul acestora s'a dărâpănat atât de mult în urma dezbinării.*

Probabil că vestea disolvării camerei a fost răspândită în scopul de a aduna țarăși la un loc pe kossuthiști. Ea pare deci inspirată din tabăra lui Kossuth și Apponyi.

Părerile cercurilor din Viena.

Părerile ce s'au format în cercurile politice din Viena în urma evenimentelor din Ungaria, par a se oglindi fidel în următoarele rânduri, pe cari le citim în ediția de aseară a ziarului »Neue Freie Presse« :

Nu se poate tăgădui că Justh și aderenții săi s'au dovedit pe neașteptate tari, iar împrejurarea aceasta va înfrunți combinațiile cu privire la soluțiune, în chip necesar, în două direcțiuni. Înainte de toate decursul zilei de Duminecă va confirma nedumeririle domnitorului în privința concesiilor, căci chiar dacă ar acorda concesiile criza nu se poate rezolvi, deoarece dacă Justh — după cum se pare — dispune de peste o sută de oameni și trece cu ei în opoziție, se pot aștepta niște lupte politice, a căror sfârșit e cu desăvârșire nesigur. E verosimil deci, sau cel puțin trebuie să calculăm și cu eventualitatea, că evenimentele de ieri vor întări coroana în convingerile ei de pînă acum.

O publicație antișovinistă.

Revista politică »Hétfő Posta«, care apare în Budapesta sub direcțiunea dlui Dr. Szará'y Ignác, publică în numărul său recent un articol iscălit de »Mercator«, care apreciază nuzurile naționalităților într'un mod foarte conciliant.

Revista la o atitudine ostilă șovinismului. Intre colaboratori figurează și ziaristii »Lipsey András« și »Seress László«.

Partidul social creștin și românii.

Sântem informați, că partidul creștin-social are de gând să înființeze și o secție românească, ale cărei interese să le serviască un ziar românesc, care să cultive programul acestui partid.

Informațiile în toate cauzele românești le oferă secretarul acestui partid »Apsay«, care se zice, că e de origine român din Maramureș (com. Apsa) și numele lui este »Vlad de Seliste«.

În chestiunile de limbă partidul social-creștin — spune corespondentul nostru — va adopta punctele cuprinse în programul publicat al românilor moderați.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 9 Noemvrie n. 1909.

Pentru seminarul »Andreian«.

În »Telegraful Român« publică »un fost elev al seminarului »Andreian« din Sibiu un apel către preoșimea și învățătorimea din archidieceză, precum și către întreg publicul românesc, prin care îndeamnă să jertească fiecare cât îl lasă idealismul sau materialismul său, pentru ridicarea cât mai grabnică a unui nou seminar care să corespundă pe deplin recerștelor zilei de azi și de mâine. E de dorit ca glasul acesta să nu răsună în pustiu, ci să afle urechi înțeleghătoare și punți deschise pretutindeni. Această cu atât mai mult cu cât la o regenerare a vieții noastre naționale nu ne putem gândi decât prin cei mai naturali factori ai ei, prin preoșime și învățătorime. Când aceste două tagme vor dispune de o adevărată cultură (ceea ce nu va să zică de o cultură înaltă), viața noastră românească își va

lua dela sine cursul său normal. Dar preoți și învățători în adevăr culți nu pot ieși decât din școli în adevăr bune, — și acestea ne lipsesc încă. Nu învinuim pentru aceasta lipsă numai forurile bisericesti, ci punem vina aceasta în sarcina întregului popor, care, orice s'ar zice n'a făcut pentru școală atâta cât ar fi putut.

Apelul din chestiune vine să puie la încercare sentimentul nostru național efectiv cerând trecerea dela vorbe la fapte, dela mărturisirea că în noi a înviat spiritul marelui Șaguna, la faptele prin cari să adevărim că ceea ce spune gura noastră nu e o simplă fățarnicie. În cazul din urmă noul Seminar »Andreian« se va ridica în timpul cel mai scurt, spre cinstea lui Șaguna, ca și spre a celorlaltor cari i-au moștenit virtuțile.

Atât despre »Apel« care preconiză exclusiv idea unei nouă clădiri pentru seminar. Seminarului din Sibiu îi trebuie neapărat o casă nouă, dar în afară de acestea îi mai trebuie ceva și dorim ca realizarea acelui ceva, care lipsește și care și în ziduri necorăspunzătoare poate face minuni, să zăbovească și mai puțin decât clădirea, pe care orgoliul nostru național n'ar trebui să o mai amâne de loc.

— Știre personală. D. deputat Dr. Aurel de Oniciu va pleca în curînd la București în chestia băncii romîne ce proiectează la Cernăuți, cu o filială în Viena.

— Dăruiri pentru fondul de zidire al școlii de fete din Arad. Au mai sosit la Reuniune următoarele dăruiri:

Iancu Meșianu	Cor. 100.—
Sebastian Olariu	» 10.—
Petru Drăgălina	» 10.—
Borzea Făgăraș	» 5.—

— Procesul »Telegrafului Român«. Am căpălit totdeauna cu foști confrăți din presă de câte ori biciul stăpînirii se întorcea când împotriva unuia, când împotriva altuia și pe rînd împotriva tuturor cari servim cu credință cauza neamului. Dar mărturisim sincer, că de noul proces al »Telegrafului Român« pe care ni-l anunță în numărul de azi, nu numai că nu simțim nici un regret, ci dimpotrivă ne bucurăm din toată inima. Este par'că o pedeapsă meritată și dreaptă care-l ajunge pe »Telegraful Român« pentru vecinicia lui balansări și abateri, dela linia dreaptă a datoriei noastre. Reprodusese astăprimăvară și »Telegraful Român« memoriul medicilor cum a făcut o aceasta întreaga presă românească. Din întreaga noastră presă însă numai »Telegraful« s'a găsit, care a finit să nu se identifice nici cu tonul, nici cu cuprînsul memoriului. Nu se putea într'adevăr ceva mai rușinos ca aceasta și norocul că organul mitropoliei noastre, nu-l citit de nimeni dincolo, altfel frații noștri puteau afla cât de mult merităm ca dînșii să se expună pentru noi.

Tribunalul opiniei noastre publice l-a făcut încă atunci proces »Telegrafului« și l-a osândit. Ca culme însă a ironiei, vine acum și îl trage la răspundere, pentru publicarea memoriului și un alt tribunal, de care »Telegraful« ține mai mult cont, cel din Cluj, și în vreme ce celelalte ziare, cari au lăudat memoriul n'au fost date în judecată »Telegraful Român« anunță, că înzădar a dat apel la tribunalul din Cluj, arătînd aceasta împrejurare, apelul n'a avut nici un succes, tribunalul a aprobat hotărîrea judecătorului de instrucție. Biet »Telegraful«, e de înțeles năcazul lui, dar de aci o învățătură pentru el, că nu poți sluji la doi stăpâni deodată!

— Un legat de zece mii coroane pentru »Astra«. Sântem informați că »Astra« din Sibiu a ajuns în posesiunea unui legat de 10.000 coroane testat de un fiu vrednic și credincios pămîntului său natal al Ardealului, regretatul Petru Pană din Viziru (România), originar din Satulung lângă Brașov, care a decedat astăvară în Iulie. Defunctul a mai lăsat 2000 mii de coroane pentru biserica din Satulung.

Binecuvîntată fie amintirea lui!

— Discreditarea lui Burdea. Ni-se anunță: Advocatul Dr. Horváth József din Bozoviciu, autorul broșurei »Criza și chestia românească«, a început organizarea societății maghiare indepen-

dente din comitatul Caraș-Severin, împotriva cli-ciei lui Burdia.

Prin organul lor »Lugost Ellenör« au pornit o campanie sistematică împotriva cli-ciei burdiste.

Scopul ce-l urmărește Horváth este împiedecarea trecerei lui Burdea la partidul independist (după încheierea coaliției) și să paralizaze astfel prin un »coup« genial intenția lui Burdea, de a ridica un monument lui Kossuth la Caransebeș.

D. Horváth, publică de altfel un remarcabil articol în numărul mai recent al »Gazetei Transilvaniei«, asupra căruia probabil vom reveni.

— Ziarul »Lupta« și d. dr. Babeș. Se știe că în urma publicării memoriului din »Reichspost« presa română a început o puternică campanie împotriva d-lui dr. Babeș, pe care îl presupunea drept autor al acestui memoriu.

Împrejurarea aceasta a atras și asupra confratelui din Budapesta un proces de calomnie intentat de d. Babeș. Acum ni-se scrie din Bpesta, că în urma unei declarații satisfăcătoare, d. Babeș ar fi sistat procedura și împotriva acestui ziar.

Intru cât privește aceeaș afacere a d-lui Babeș cu ziarul burdist »Severinul«, acțiunea se continuă, ordonându-se interogatoriul d-lui dr. Petru Ionescu, pe care d. Babeș l-a desig-nat ca autor presumpțiv.

D. Ionescu în calitatea sa de funcționar public, fiind secretar la ministerul de Culte, — atrage asupra sa toată rigoarea legii, neputînd în aceasta calitate a sa, scrie articoli politici.

Din Archidieceza Blajului. Cetim în »Unirea« Emil Faust, admin. paroh. în Veseuș (tr. Biei) a fost numit paroh. — Vineri în 5 Nov. Escelența Sa Mitropolit a conferit sf. orduri ale hipodiaco-natului și diaconatului, iar Luni în 8 Nov. în sărbătoarea sf. Martir Dumitru va hirotoni pe preoți pe clericii abs. Aron Moldovan, din Turdașul-rom, destinat pentru parochia Șilea-maghiară, Elie Magda din Hususău, destinat pentru parochia Hususău și Gheorghe Vamoș, din Giacoș destinat pentru parochia Moardăș. — Cu terminul de 15 Nov. 1909 se scrie concurs pentru ocuparea postului de învățător la stațiunea docentală din parochia gr-cat. Galda-de-sus în districtul protopopesc al Albei-Iuliei, stațiunea cantor-docentală din parochia gr-cat. Dumbrău în districtul protopopesc al Arieșului, stațiunea docentală în parochia gr-cat. Ciachi-Gărbău în districtul protopopesc al Dârgei, de docent ambulant în parochia gr-cat. Sotelec cu filia St.-Catalina—Dorna în districtul protopopesc al Dârgei, pentru completarea stațiunii de învățător al II, din parochia Pintic în districtul protopopesc al Fărăgăului și stațiunea castor-docentală din filia Thiurea a parohiei Gărbăul-unguresc în districtul protopopesc al Clujului.

— Un nou atentat împotriva așezămintelor noastre sfinte. O telegramă particulară ne anunță, că astă noapte niște necunoscuți au aruncat petroleu asupra liniștitei case din Vidra, unde marele erou național al nostru Avram Iancu și-a deschis pentru întâiaș dată ochii — și în urmă i-a dat foc.

Fapta mișeiilor a fost din norocire descoperită la vreme și focul localizat înainte de a fi putut preface în cenușă și ultima rămășiță care ne mai aduce aminte de vremile mari de odinioară.

Câtă sălbăticie și cât barbarism trebuie să îmbrace sufletul unor oameni, zic ei, chiar dușmanii noștri neîmpăcați, când caută să folosească împotriva noastră mijloace atât de murdare, cum au fost nimicirea celor două petrii nevinovate și acum încercarea de a preface în cenușă casa Iancului!!

— Societatea de lectură »Ioan Popazu« a studenților dela gimnaziul rom. din Brașov, și-a ținut în 10 Octomvrie st. v. prima ședință

de constituire supt președinția dlui Dr. Alexandru Bogdan. Rezultatul e următorul: Vicepreședinte: Ioan Sandu cl. VIII gimn., secretar: Romulus Popa cl. VIII g., vicesecretar: A. Stefan cl. VII g., bibliotecar: Coriolan Herțoagă cl. VIII g., vicebibliotecar: E. Savu cl. VII g., cassar: S. Medean cl. VII g. Membrii ordinari în comisia literară: I. Cotinghiu, O. Davidescu, D. Nistor, cl. VIII gimn., I. Goia, I. Pleșa, I. Prună, cl. VII gimnazială.

— **Nenorocire pe linia Bruk-Budapesta.** Trenul accelerat, care a plecat ieri de la Viena spre Budapesta linia Bruk s'a lovit cu un tren de marfă între stațiunile Bicske și Szár.

În urma acestei ciocniri mai multe vagoane s'au sfărâmat.

Sunt cinci morți și vr'o câțiva răniți grav.

Între cei răniți este și baronul Neumann Rezső. Pagubele ru sunt încă evaluate.

— **Un prieten al literaturii** este desigur deputatul național Dr. Nicolae Șerban. Nu aș știut? N'am știut nici noi de asta, dar avem acum o dovadă foarte palpabilă. Uite cum. Cel mai talentat și mai original dintre scriitorii unguri de azi, Mikszáth Kálmán va serba în curînd jubileul său, nu știu nașterii sau al activității sale. Ungurii sînt un popor care-și prețuiește talentele și spre a dovedi recunoștința au orînduit publicarea lucrărilor »maiestrului« lor într-o ediție de lux de sigur pe un preț foarte mare. Așa se făcuse cu mai mulți ani în urmă cu operele lui Jókai cînd acesta se afla în viață. S'a lansat o listă de subscripție și cei iscăliți se angajau a plăti fiecare suma de 500 de coroane (sau florini?) pentru ediția completă a operelor sale. Au iscălit o mie de persoane și așezăminte publice și rezultatul a fost suma rotundă de o jumătate de milion. Scăzîndu-se cheltuielile tipăririi operelor complete, a rămas totuși de sigur o sumă foarte considerabilă pentru autor. Un dar princiar pentru un scriitor din partea unui popor atît de puțin înzestrat dela Dumnezeu cu înclinări literare ca ungurii. Chiar și fără marile onorarii plătite de editorii străini, bătrînul Jókai putea să trăiască tihnit din munificența neamului său.

Același lucru se proiectează acum și cu Mikszáth și fiecare unguer bogat se grăbește a figura pe lista celor o mie de Meceni ai literaturii ungurești, numărul care se cere pentru a face darul deplin. Ziarele ungurești publicau zi cu zi cu mîndrie și satisfacție pe noii înscriși, iar între cei mai recentîi înscriși găsim alături de Hatvany Deutsch și Végvári Neumann din Arad și numele deputatului național Dr. Șerban Miklós. Acum e rîndul nostru de a ne mîndri. Avem și noi nu zicem iubitorii, dar Meceni literaturii, ce-i drept nu ai meschiniei literaturii românești — cum îndrăzniți a vă gîndi la Cenușoțca asta? — dar ai literaturii ungurești, printre cari ne reprezintă aici măcar cu fală, deputatul național Dr. N. Șerban.

— **Un mare scandal medical la Berlin.** A produs o enormă senzație știrea adusă de ziarul »Berliner Zeitung am Mittag« că celebrul profesor dr. Leyden, unul din cei mai mari medici nu numai din Germania dar și din lumea întregă, a fost destituit din postul de director al clinicii de boli interne dela spitalul »Charité«.

Leyden, alături cu mai multe somități medicale berlineze, e implicat într'un mare scandal. E vorba de organizația unui sistematic serviciu de samsari cari, în schimbul unei remize de atîta la sută, pîndeau în gări pe bolnavii din provincie și străinătate și îi duceau la profesorii în cheștiune.

Pentru Leyden măsura luată contra sa e o adevărată lovitură mortală, ținîndu-se seamă și de faptul, că bătrînul profesor zace în pat, grav bolnav.

— **O încercare de spargere în Anina.** Din Anina se anunță că în decursul nopții hoșii înarmați au încercat să pătrundă în localul poștei. Au spart ușile de fier și au intrat în local, unde au fost întîmpinați de focurile de revolver ale șefului. Hoșii temîndu-și pielea au rupt-o la fugă. În intervalul acesta geandarmii încă le dase de urmă și s'au luat după ei. Hoșii au împușcat asupra geandarmilor rîndind foarte greu pe unul. Doi dintre spărgători au fost prinși. În casa poștei erau 200000 de coroane destinate pentru plata muncitorilor dela mine.

— **Farmacie în Nașfalău.** »Gazeta de Duminecă« este informată că ministrul de interne și-a dat învoirea să se deschidă o farmacie în comuna Nașfalău, care este împrejmuită de sate românești. Ziarul își vindică un merit din aceasta, pentrucă, spune, în opoziție chiar cu bărbații conducători ai Sălajului, a luptat ca satele româ-

nești să aibă farmacie într'un centru mai apropiat ca Șimleul.

— **Completarea gimnaziului din Șimleu.** »Gazeta de Duminecă«, află din sfatul ministrilor, că anul viitor gimnaziul unguresc de acolo va fi completat cu clasa V.

— **Hymen.** D. Simion Oros, învățător Șimleu și d-soara Mărioara Glodan Zelău, logodiți.

— D. Silviu Tămaș absolv. de teologie și d-soara Veturia Șfurlea, logodiți.

— D. Nicolae Gîrbea, abs. de teologie și d-soara Lucreția Bercian își anunță cununia care se va celebra Joi (11 Noemv.) în biserica gr. cat. din Vaidei.

— D. Ioan Mîcser, abs. de teol. se va cununa cu d-soara Emilia Agatsy Duminecă la 14 Nov. în bis. gr. cat. din Timișoara (Fabric).

— D. Nicolae Olariu și d-soara Veturia Radeș logodiți.

— D. Valeria Mirică și Ioan Calborean inv. în Prejmer logodiți.

— D. Olivia Butnari și d. Aurel Monda fidanțați.

— **O manifestație a sârbilor într'un local de spectacole.** În Vucovar cu ocazia unei reprezentanții la teatrul de varietăți a avut loc o mare manifestație. O artistă purta un costum pe care cu un aparat se reflectau fotografiile domnitorilor Europei. Când a apărut fotografia Majestății Sale s'a păstrat liniște, cînd însă au văzut fotografia Țarului ovații frenetice i-au însoțit dispariția. Pe urmă cînd a urmat fotografia regelui Serbiei uralele nu mai aveau sfârșit. Manifestanții s'au depărtat îndată și pe cînd a venit poliția a aflat sala goală.

— **Atentat contra unui ministru rus.** Pe cînd trenul ce ducea pe ministrul de industrie Ruchlov, se apropia de Petersburg, s'a oprit odată în mijlocul cîmpului ca să înlătore nește pietri de pe linie. În timpul cînd trenul a stat în loc cineva a pușcat de mai multe ori asupra vagonului unde se afla ministrul. Gloanțele au trecut prin geamuri și-au intrat în peretele din față, dar din fericire n'au atins pe nime.

— **Fabrică de bombe în cartierul bohemilor.** Poliția din Paris a arestat pe studenții ruși Berlinow și Martinow, pe care i-a surprins în locuința lor din Quartierul Latin făcînd bombe. În locuința lor poliția a descoperit o mulțime de scrieri revoluționare, podinele erau pline de cutii de conserve umplute cu ghiulele de plumb, nitroglicerina, iarbă de pușcă și diferite aparate suspecte.

— **O încercare de sinucidere.** În New-York s'a petrecut zilele trecute o senzațională încercare de sinucidere. O fată cu numele *Angela de Carlo* a sărit de pe podul Queensboro în rîul Cast. Un sergent însă i-a ghicit intenția și s'a repezit după ea dar n'a mai putut ajunge, căci fata sărise deja bariera podului și sta acum animată de o grindă, între cer și pămînt, gîndind par'că să-și dea drumul sau nu. Sergentul a rugat pe un trecător să l apuce de picioare și așa s'a lăsat peste marginea podului și a apucat pe fată de mîni. Mai mulți sergenți venind în ajutorul străinului au ridicat pe colegul lor cu tot cu fată și au dus-o la secție. Aci a mîrturisit că a vrut să se ucidă din dragoste.

— **Mari scanda'uri la Viena.** Corespondentul nostru ne scrie: La hipodromul din Prater au avut loc ieri mari scandaluri. La cursa a IV-a directorul a disqualificat cai eșiți întăiu și al doilea, acordînd premiul I calului eșit al III-lea pentru care s'a plătit la totalisator 663 pentru 10.

Aceasta a produs o mare indignare în public, care a năvălit asupra cabinei directorului și a casierilor, sfărîmîndu le cu desăvîrșire.

Până și loja imperială a fost dărîmată. Bucățile de lemn smulse dela cabine au fost aruncate asupra poliției și membrilor directorului, care s'a văzut nevoit să suspende cursele. După ce scandalul a durat peste două ore, poliția primind întărliri a putut risipi publicul. De oarece sînt temeri că scandalurile de azi se vor repeta, se crede că toate cursele din Noemvrie vor fi suspendate.

— **Jubileul ziaristilor din Viena.** Ieri a avut loc cu o deosebită solemnitate serbarea jubileului de 50 de ani a societății ziaristilor din Viena »Concordia«.

Dimineața a avut loc în sala de ședințe a academiei imperiale de științe adunarea festivă la

care au luat parte pe lîngă redactorii tuturor ziarelor din Viena și reprezentanții autorităților.

Primul ministru Bienerth a ținut un discurs în care a felicitat societatea și a adus mulțumiri membrilor ei pentru foloasele ce aduc societății.

S'au ceit nenumărate telegrame de felicitare din toată lumea. Intre altele a fost mult aplaudată telegrama reginei Elisabeta a României cu următorul conținut:

»Odată cu cele mai vii și mai inimoase felicitări, împreună dorința ca peste alți 50 de ani să vă serbați jubileul într'un mod tot atît de splendid«.

După ameză a avut loc o reprezentație teatrală, la care s'a jucat o comedie de ocazie într'un act »Grosspapa Bolz«, de Siegmund Schlessinger, singurul membru al societății care a luat parte și la fondarea ei.

Piesa este o urmare a comediei »Die Journalisten« de Gustav Freytag și a fost foarte mult aplaudată.

Octogenarul autor a trebuit să apară de mai multe ori pe scenă.

Cu ocazia jubileului de azi s'a format un comitet supt președinția primului președinte al »supremei curți imperiale« Unger, care să strângă fondurile necesare pentru ridicarea unei statui lui Lessing.

— **Moartea baronului Vecera.** O telegramă a anunțat zilele acestea moartea baronului Ludwig de Vecera, fratele Mariei Vecera, eroina tragică a sgdultoarei drame dela Mayerling.

Numele acesta re-deșteaptă amintirea unuia din cele mai sfâșietoare tragedii cari au însângerat acum douăzeci de ani istoria particulară a casei noastre domniloare.

Deși au trecut douăzeci de ani de cînd arhiducele Rudolf și iubita lui Marla Vecera au fost găsiți morți după o noapte de dragoste, de delir pe patul de iubire din castelul dela Mayerling, totuși adevărul complet asupra acelei tragice întâmplări încă nu s'a stabilit.

Cu prilejul morții baronului Vecera care face să se rostească iar numele ce a aruncat atîta doliu asupra casei domniloare din Austro-Ungaria, credem interesant să reproducem după o carte foarte de curînd apărută, versiunea cea mai verosimilă, reconstituită după prețioase documente, asupra tragicei întâmplări din noaptea de 30 Ianuarie 1889.

Împăratului nu i convenea de fel dragostea nebună pe care arhiducele o purta frumoasei baronese Vecera. De aceia, după mai multe observațiuni Francisc Iosif a invitat pe fiul său la o audiență gravă la care au asistat cardinalul Vienei, contele Taaffe, președintele consiliului de miniștri și contele Kalnoky, ministrul afacerilor străine. După o audiență îndelungată, împăratul a reușit să obție dela arhiducele făgăduiala că nu se va mai întîlni nici odată cu amanta lui. Arhiducele a făgăduit aceasta pe cuvîntul de principe și militar.

Nu s'a știut nici odată precis ce s'a discutat în acea întrunire intimă. Se crede însă că atunci împăratul ar fi făcut cunoscut fiului său grozavul secret că: *Vecera era fiica lui naturală.*

A doua zi, după această întălnire, arhiducele, după ce a scris baronesei Vecera o scrisoare prin care-i aducea la cunoștință că se desparte de ea, a plecat la Mayerling întovărit de prințul Filip de Coburg și contele Hoyos.

Maria Vecera, îndată ce a primit scrisoarea arhiducelui, a cumpărat un briciu, și a plecat și ea la Mayerling.

Cînd Arhiducele s'a aflat în fața frumoasei lui iubite, a uitat ce a făgăduit împăratului în ajun. Ca de obicei, noaptea a petrecut-o în tovărășia prietenilor și amantei sale. S'a băut șampanie multă. Șampania și ochii arzători ai Mariei au emeșit pe arhiduce. La un moment dat, Rudolf, a luat brațul baronei și a părăsit sala de petrecere. Arhiducele de abea se putea ține pe picioare.

Înainte de a se culca, Rudolf a dat ordin să se facă toate pregătirile necesare pentru vânătoarea de a doua zi.

Pentru a doua zi era hotărîtă o partidă de vânătoare. Totul trebuia să fie gata la 6 ore dimineața. Pe la ora 5, Loschek, care fusese trezit noaptea de zgomotul unui glonț de pușcă, era

În cabinetului prințului moștenitor. Loschek nu scula din somn nici odată pe stăpânul său, care, fiind bolnav de insomnie, se trezea totdeauna la ora pe care și-o punea în minte. La ora cinci jumătate însă, Loschek crezu de datoria sa să bată puțin în ușa camerei prințului. Nici un răspuns. Bătu mai tare. Aceeași tăcere. Atunci Loschek preveni îndată pe Filip de Coburg și pe contele Hoyos, care după ce strigară și ei pe prințul moștenitor fără să primească vre-un răspuns pătrunseră în cameră. Toată lumea își amintește de îngrozitorul spectacol. Se părea că, în afară de glonte care îi pătrunseseră creierul, prințul ar mai fi avut și o altă rană, într-o anumită parte a corpului de unde ar fi curs tot sângele care inundase patul.

Prințul de Coburg și contele Hoyos închiseră ușa, în fața singurului martor, valetul Loschek, care plângea acuma ca un nebun.

Retrăgându-se de o parte, cei doi gentilomi se constătură asupra anunțării împăratului,

Prințul Filip, care cunoștea violenta antipatie pe care împăratul o avea contra sa, rugă pe contele Hoyos, să se ducă el la Hofburg. Contele se urcă în trăsură, se duse la Baden, se sui în primul tren care mergea spre Viena și se prezintă foarte de dimineață la palatul imperial. Aici, nelăzărind să spună vestea de-a dreptul împăratului, ceru să vorbească numai decât cu împărăteasa.

Îndată ce împărăteasa Elisabeta văzu că intră contele la ea, la o oră așa de matinală, îmbrăcat într'un costum de vânătoare, cu fața pierdută, țipă așa de strașnic ca și cum ar fi prevăzut nenorocirea.

— S'a întâmplat vre-o nenorocire fiului meu!...
Contele Hoyos plecă capul în semn de afirmare.

Ca să nu se dea de gol c'a început să-i tremure picioarele împărăteasa se așeză, și pofti și pe contele să șadă. Apoi spuse:

— Vorbește, domnule conte. Sânt destul de tare și destul de liniștită și vreau să știu totul.

Cu ochii pe jumătate închiși, aceasta mamă, așa de duioasă, așa de nervoasă, ascultă teribilă povestire ca o împărăteasă, fără să tresară de loc, fără să lase să i pice măcar o singură lacrimă.

După ce contele Hoyos își isprăvi vorba, împărăteasa făcu o mișcare par'că pentru a deschide buzele și întrebă:

— N'ai spus încă nimic împăratului.

— Nu; da, dacă maiestatea voastră dorește...

— Nu, domnule conte. Îți mulțumesc că te-ai adresat mie. De altfel o veste ca asta împăratul trebuie s'o afle numai dela mine.

Și fără nici un ajutor, aproape fără să tremure, ea se duse în apartamentele lui Frantz-Josef. Împăratul lucra în cabinetul său cu ofițerul de serviciu. Elisabeta rugă pe împărat să trimită pe ofițer pentru câteva momente.

Soții imperiali rămaseră singuri, față în față, ceiace nu s'a mai întâmplat de vre-o câțiva ani.

Când, după un ceas, contele Hoyos fu chemat în fața suveranilor, el găsi pe împărăteasă albă ca marmora, dar calmă, liniștită și zâmbind în mâinile sale o mână a împăratului. Bietul împărat, îmbătrinit cu zece ani, se scufundase par'că în fotelul dela biroul său, cu ochii înroșiți, cu fața inundată de lacrimi.

Contele Hoyos povesti din nou toată întâmplarea, pe când împăratul suspina profund și scotea țipete de desperare.

După cele din urmă cuvinte ale contelui o mare tăcere urmă, întreruptă numai de împăratul care plângea.

A doua zi corpul neînsuflețit al archiducelui a părăsit rendez-vous-ul de vânătoare și iubire într'o zi după amiază tristă, întunecoasă. Carul mortuar era tras numai de doi cai și înconjurat de 6 oameni cu lumânări.

A treia zi, s'a ridicat și cadavrul Vecerei, pe supt ascuns și s'a transportat la Triest.

Pe locul castelului dela Mayerling s'a ridicat din ordinul împăratului și al împărătesei o mănăstire de maici. Maicile de acolo sânt trapiste. Ele nu vorbesc niciodată. Singura vorbă pe care o rostesc când se întâlnesc în umbra rece a mănăstirii este:

— Maică, trebuie să murim!

Baronul Vecera care a murit acum în America, era cel din urmă care mai rămăsese în viață

dintre cei cari cunoscuseră secretul tragediei dela Mayerling.

— **Faceți încercare!** Fără căldură în decurs de 5 minute se poate pregăti cel mai fin rumelicher, rachiu și cognac. Prețuri foarte moderate: Pentru 1 litru de rum 32 fil. Pentru 1 litru cognac 40 fil. Pentru 1 litru licheur 50 fil. Pentru 1 litru rachiu 20 fil. Pentru 1 litru de spirt rafinat, de 60% 2 cor. 20 fil. La fiecare sticlă se dă și modul de întrebuițare. Pentru bunătatea beuturilor garantez numai atunci, dacă materiile pentru pregătirea lor sânt cumpărate dela mine. Cu stimă: *Fekete Mihály* drogueria »Angyal« în Murăș-Oșorheiu — Marosvásárhely.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumării, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmeticiuri, spongii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

Cronica judiciară.

Omorul din Szabadka.

Ziua a șaptea.

Desbaterile procesului din Szabadka s'au continuat fără întrerupere și în ziua de Duminecă. În această ședință s'a luat în discuție partea care se referă la cei doi acuzați Voitha și János.

S'a desbătut alibi-ul lui Voitha, care documentează cu martori, că în ziua de 18 și 19 Aprilie n'a fost în Szabadka, ci în Budapesta, prin urmare n'a putut lua parte la omor.

Se cetesc în urmă actele, care dovedesc antecedentele lui János, și din care reese că viața acestuia a fost un șir întreg de destrăbălări.

Ziua a opta.

În ziua aceasta se ia în discuție buna credință a martorului Popper, cel care a depus în modul cel mai agravant pentru Haverda Mariska.

S'a dovedit, că cismarul Popper este un escroc urmărit în mai multe rânduri pentru reacredință în jurământ fals.

Să trece la ascultarea altor martori, cari dovedesc nevinovăția lui Voitha sau cel puțin neparticiparea acestuia la omor, de oarece el era în vremea aceea în Budapesta.

Ședința de după amiază.

În ședința aceasta s'au cetit memoriile scrise de János în închisoare. Memoriile acestea au și partea lor interesantă, dovedind în multe părți vinovăția celorlalți doi acuzați.

Cînd s'a ajuns la partea care cuprindea picanterii din viața lui, apărătorii au cerut ședință secretă.

S'a ordonat ședința secretă, mai cu seamă din cauza fetelor tinere, cari în curiozitatea lor juvenilă asistă în număr considerabil la desbateri.

Întreg memoriul este compus în un stil banal și în multe locuri tradează lipsa de cultură temeinică a autorului.

Memoriile se sfîrșesc cu următoarea frază caracteristică:

»Nu simt nici o muștrare de conștiință pentru fapta mea, pentru că sînt convins, că am ucis o femeie fără inimă, am nimicît o viață fără nici o valoare.»

Asupra acestor memorii s'a deschis între acuză și apărare o discuție vehementă, pe tema că Jánosy a fost presionat să scrie astfel, de fostul procuror al cauzei, Winckler.

De altcum însuși autorul lor susține, că tot ce a scris sînt numai niște măgării și nu conțin nici un adevăr.

Apărarea cere, că în aceasta afacere să se asculte procurorul Winckler, căpitanul de poliție Pertics, bărbierul închisoarei și paznicul, ceace s'a ordonat pe ziua de astăzi.

Procesul acesta se vede, că începe să plictisească nu numai publicul, care se schimbă mereu, dar mai ales pe bieții jurați, cari sînt siliți să stea acolo în permanență.

De altcum felul cum se conduce acest proces este o vie dovadă despre nesiguranța președintelui în materie criminală. — Un om care în urma meritelor lui »patriotice« urcă treptele ierarhiei judiciare, nu poate fi niciodată un bun magistrat. Și noi de aceștia avem parte.

E unicul caz în anele proceselor criminale de orice categorie, cînd președintele e silit să facă unui jurat următoarea noștimă observație:

— »D-le jurat, te rog nu dormi!»

Va să zică președintele conduce desbaterile cu atîta pricepere, încît adorm jurații. Sînt sigur că și publicul și acuzații chiar trebuiau să caște!

Procesul românilor gr.-or. din Budapesta.

În săptămîna viitoare se vor închia definitiv la Curie desbaterile procesului românilor din Budapesta cu greci, pentru biserica greco-orientală din Capitală.

Referent va fi Schranffy, iar ca președinte era să fie fostul ministru Günther, care însă a declinat aceasta competență, deoarece a fost angajat din partea sârbilor în procesul mănăstirilor.

Românii din Capitală au speranța, că Curia va schimba sentințele aduse în defavorul lor.

Advocatul românilor este d. Dr. E. Babeș, iar al grecilor deputatul independist Nagy Emil, politician de influență din Capitală.

Economie.

Un studiu asupra organizației creditului la noi.

»Revis'ta Economică« analizînd studiul dlui *Eugen Brote*, apărut de curînd în tipografia noastră asupra organizației creditului la noi, apreciază lucrarea dlui Brote astfel:

Dupăcum se vede și numai din schițarea aceasta a materiei cuprinse în cele 9 tabele anexate la cartea de 105 pagini a dlui Brote, studiul de care ne ocupăm este bazat pe realitatea unui număr mare de cifre, grupate în felurite chipuri, drept criterii, cari arată în mod neîndoios temeinicia acestor lucrări și în acelaș timp și adevărul și tăria concluziilor scoase din complexul cifrelor.

Dela sfîrșitul anului 1906 cînd s'au făcut bilanșurile supuse studiului dlui Brote, s'au mai dat 2 bilanșuri și acum sântem în ajunul încheierii celui de al treilea bilanș. În timpul de 3 ani numărul băncilor și înșoșirilor noastre s'a sporit în mod considerabil și situația în genere a gestiunii băncilor s'a schimbat. Totuși studiul dlui Brote, făcut pe baza datelor dela sfîrșitul anului 1906, este foarte prețios. În el se oglindează situația fiecărei bănci și înșoșiri, cu părțile ei bune și slabe, așa că fiecare institut poate trage concluzii în scopul îndreptării scăderilor de cari suferă.

Încă și mai prețios îl considerăm acest studiu pentru factorii conducători ai vieții economice-financiare a poporului nostru. »Solidaritatea« are indicate în acest studiu căi sigure, pe cari ar trebui să îndrepte complicațiul aparat al institutelor financiare asociate, aducînd în echilibru interesele acestor instituturi cu interesele de viață ale clientelei, promovîndu-le aceste în măsură tot mai potențată.

Găsim mai departe în acest studiu un memento referitor la înșoșirile Reiffeisen și peste tot la organizarea creditului la sate. Din acest punct de vedere, mai ales, studiul dlui Brote este de interes pentru întregă cărturăria noastră, care trebuie să-și aibă partea sa în organizarea creditului la sate.

Aceste considerații ne îndeamnă să recomandăm studiul dlui Brote întregii obște românești, ca o lucrare foarte merituosă, chemată să contribuie la o procedare conștientă în scopul organizării creditului prin băncile noastre.

Un institut de pensii al institutelor de bani. La 7 cor. își ține în Budapesta adunarea generală de constituire institutul de pensii regnicolar al institutelor de bani, fondat ca înșoșire din partea unui număr mai mare de bănci din provincie. Intre fondatori vedem și următoarele instituturi de bani românești: »Dacia« (Orăștie), »Făgetana« (Făget), »Munteana« (Cornăreva) și »Plugarul« (Cacova).

»**Banca centrală română**«. Precum se anunță din Viena guvernul austriac a acordat dlor Dr. Florea Lupu, generalul Alex. Lupu, Dr. Sterie Ciurcu și Nicolae de Flondor privilegiul de a fonda o bancă pe acții supt numele »Banca centrală română«.

Noua bancă va cultiva toți ramii de afaceri de bancă și scopul ei este a alimenta deoparte băncile reiffaiseniene și societățile cooperative din Bucovina, pe de altă parte a mijloci credit și băncilor române din alte părți. Sediul »Băncii centrale române« va fi Cernăuț, dar se proiectează și deschiderea unei filiale în Viena.

Capitalul social este proiectat la K. 3.000,000.

Dorim cea mai deplină isbândă fundatorilor.

Piața grânelor din Arad.

8 Noembrie 1909

Starea sămănăturilor și vremea e la fel satisfăcătoare pentru economi.

Afacerile țirgului de bucate se mențin avînd perspective favorabile.

S'a vîndut ast:

grâu 400 mm.	14.20—14.40
orz mm.	9.20—
ovăs mm.	7.10—7.20
secară mm.	9.10—9.20
cucuruz 500 mm.	5.20—5.40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 2 Noembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klgr. a fost următorul

Grâu nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fi
Din comitatul Albei — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățânesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75—14 » 95 »
Ovăs de calitate I. — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăs de calitate II. — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

BIBLIOGRAFII.

La **Librăria »Tribunei«** în Arad, str. *Deák-Ferenc* Nr. 20 se află de vânzare: Les Hongrois et la nationalitate roumaine en 1909, Procès de presse et autres persécutions par N. Jorga profesor la Universitatea din București, etc. etc. Prețul 50 fil. plus 5 fil. porto.

Despre cimilituri, studiu filologic și folkloric de Gh. Pascu. Partea I. teză de doctorat, tipărită cu ajutorul fundației Universitare Carol I. Prețul 4 c. plus 20 fil. porto.

La **librăria »Tribunei«** se află de vânzare:

»Despre cimilituri«, studiu filologic și folkloric, de Gh. Pascu	C. 4.—
»Rabinul Isaac, de Nic. Amorazi	1.50
»Viața și faptele lui Ștefan cel Mare«, de S. Cujbă	—25
»Dintr'ale neamului nostru«, de G. Coșbuc	1.—
»Din faptele străbunilor«, de N. Iorga	1.50
»Poezii, epigrame și cugetări în proză«, de A. C. Cuza	1.50

»Apus de soare«, dramă în 4 acte	2.—
»Vasile Lupu«, dramă ist. în 3 acte	2.—
»Bogdan Dragoș«, dramă ist. inedită	1.—
»Mana vacilor«, comedie pop. în 3 tabl.	—50
»Curcanii«, com. patriotică într'un act	—50

»Mireasa«, dramă în 5 tablouri	—50
»Lângă pământ«, dramă în 3 tablouri	—50
»Noroc de soldat«, comedie în 5 acte	C. —40
»Babilonia românească«, farsă fil. într'un act	—40
»Tetru« vol. I., III., IV și V de V. Alexandri	1.50
»Zorile«, dramă istorică în 2 acte și versuri	1.—
»Executorul«, comedie într'un act	—40
»La Crăciun«, dramă în 3 acte	—40
»Pictorul fără voce«, com. într'un act. (.	—40
»Vine vladica«, comedie în 3 acte	—40
»Dușmănoasa«, piesă teatrală într'un act pentru ajun	—16
»Așa a fost să fie«, piesă pop. într'un act	—40
»In vi«, comedie într'un act	—40
»O sărbătoare la cules de vi«, comedie în 3 acte	—35
»Leac pentru soacre«, comedie într'un act	—50
»Înainte de pauză«, comedie într'un act	—50
»William Tell«, piesă în 5 acte	—25
»Două nebunii«, icoană fam. în 2 tabl.	—30
»Cinematograful«, comedie într'un act	—30
»Ruga dela Chisău«, comedie într'un act	—40
»Apă rece«, glumă într'un act	—30
»Biciclete la mahală«, comedie în 3 acte	50.—
»Impletește-despletește«, comedie într'un act	—30
»Nici minte, nici noroc«, comedie într'un act	—30
»Otilia sa«, comedie într'un act	—30
»Pur și simplu«, comedie într'un act	—30
»Săricica«, comedie într'un act	—30
»Slavă Domnului, masa e pusă«, com. într'un act	—30
»Tot găina cântă«, com. într'un act	—30
»Vistavoiul Marcu«, com. în 3 acte	—60
»Vișelul de aur«, com. în 3 acte	—70
»Casierul«, com. într'un act	—30
»Cu voia Dumnișale«, comedie într'un act	—30
»Lăcustele«, vodevil în 3 acte	—30
»Noaptea de sf. Gheorghe«, vodevil în 2 acte	—40
»Pisica«, comedie într'un act	—40
»Salon fără pat«, com. într'un act	—30
»Zăpăciții«, com. într'un act	—30
»Telegrama«, farsă în 3 acte	—60
»Iubirea meser.« piesă școlară într'un act	1.—
»Fiica pocăită«, « în 3 acte	1.—
»Prietenii și neprietenii țaranului«, piesă școlară în 4 acte	1.—
»Ce poate lenevia«, dramă pop. într. act	—50

»Alexandria« sau viața, faptele și întâmplările lui Alexandru cel mare macedon	—60
»Versuri de stea«, colinde și cântecele irozilor	—32
»Moș Stoica«, o sută și una de minciuni	—40
»Genoveva« sau învingerea nevinovăției	—60
»Istoria lui Arghir și a prea frumoasei Ileana cea mălastră cu părul de aur«	—30
»Carte de rugăciuni«	—24
»Epistolia« dlui Isus Cristos	—20
»Visul« malci domnului Isus Cristos	—20
»Octoihul cel mic« pe 8 glasuri, legat fin	2.—
Rabinul Isaac, de Nic. Amvrazi	cor. 1.50
Viața și faptele lui Ștefan cel mare, de S. Cujbă	—25
Dintr'ale neamului nostru, de G. Coșbuc	1.—
Descrierea Moldovei, de M. Nicolescu	—95
În noaptea munții, de E. Sterian	1.50
Din faptele străbunilor, de N. Iorga	1.50
Poezii, epigrame și cugetări în proză, de A. C. Cuza	1.50
Despre cimilituri, studiu filologic și folkloric, de G. Pascu	4.—
O căsnicie, comedie în 3 acte	Prețul 3.50
Apus de soare, dramă în 4 acte	2.—
Vasile Lupu, dramă istorică în 3 acte	2.—
Făclia sub obroc, tragedie	1.50

Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită	1.—
Cancer la inimă, piesă în 3 acte	1.—
Nicolae Vulpea, piesă populară în 4 acte	—70
Steaua mea, piesă școlară	—60
Slugă la doi stăpâni, comedie în 2 acte	—60
Mama vacilor, comedie populară în 3 tabl.	—50
Curcanii, comedie patriotică într'un act	—50
Mireasa, dramă în 5 tablouri	—50
Lângă pământ, dramă în 3 tablouri	—50
Noroc de soldat, comedie în 5 acte	—40
Babilonia românească, farsă filologică într'un act	—40
Cățele și pisica, comedie într'un act	—40
O repetiție moldovenească, sau	—35
Nol și iar nol, farsă într'un act	—30
Artiștele, comedie într'un act	—30
Teatru vol. I, III, IV, și V de V. Alexandri à 1.50	2.—
« » I de Caragiale	2.—
Zorile, dramă istorică în 2 acte și în versuri 1.—	1.—

Ilustrate din România cu 10, 16, 20 și 42 fil. bucata. Ilustrate cu palatul țiarului »Tribuna« 10 fil. bucata.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a.: scrieri complete, romane, nuvele, poezii traduceri, călătorii etc. etc.

Ori-ce comandă de cărți, prețul lor este a se adresa către: **Librăria »Tribunei«, Arad, strada Deák Ferencz Nr. 20.**

A apărut și se află de vânzare la librăria »Tribunei«

„Impresii de teatru din Ardeal“

de Zaharie Birsan.

Prețul 2 coroane.

Plus 20 fileri porto.

Boala engleză,

să grijii de sănătatea copilului Dvoastră, dacă nu grăbiți a veni repede în ajutor cu

„Emulsiunea Scott“

care face să înceteze boala engleză și întărește oasele și le îmbracă în carne sănătoasă. Afară

de aceasta, toți părinții practici au observat și s'au convins despre adevărata ei valoare și o știu prețui pentru că nu întâmpină nici o greutate la folosirea din partea copiilor, fiindcă e plăcută și are gust de smântână.

„Emulsiunea Scott“

o mistuie și copii cari de altfel se îngrețoșează și de lapte.

Un flacon original cu 2 coroane 50 fileri.

Se află în toate farmaciile. 10

Poșta administrației.

P. B. Borloveni vechiu. Anunțul trimis numai pe lângă taxă se poate publica și costă fiecare publicare 1.60 cor.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

«Tribuna» Institut tipografic, Nichin și cons

AVIS!

Avizăm pe onorații acționari ai institutului „MUREȘANUL” că adunarea generală extraordinară convocată pe 18 Noiembrie a. c. nu se va ține.

Mihai Veliciu m. p.
preș. inst.

Caut un companist,

care să dispună de un capital de 10.000 floreni pentru o întreprindere foarte bună.

Amatorii pentru informațiuni detaliate se vor adresa Domnului **Dimitrie Mureșian**, litografist în **Timișoara**. (Temesvár)

Seminarul juridic în Cluj.

Malom-u. 14. (odinioară Peșii-u. 18).

Pregătește în mod foarte temeinic, iute, ieftin și cu garanție pentru toate examenele numite „riguroase” și de stat.

Imprumută notițe din cari aspirații se pot pregăti acasă și după un scurt curs de repetiție se pot prezenta la examene.

Informații prin scrisori; după dorință trimite gratis „Tájékoztató a jogi szemináriumról”.

La riguroasele de probă cotidiene poate lua parte gratis ori-cine.

Altoi de viță.

Catalog ilustrat **gratuit** și franco

primesc toți ceice-l cer. Acest catalog să-l procure și cei cari nu comandă viță altoită, pentru că el conține o mulțime de staturi și învățături despre cultivarea viței și manipularea vinului, cu multime de ilustrațiuni. La colonia mea de vie se află de vânzare cu milioanele altoi de viță europene și americane cu rădăcini și mai ales din vestitul soi „Delaware” — pe lângă preț moderat. Aceasta o adevăresc și miile de epistole de recunoștință, printre cari și multe dela conși și principii.

Adresa: **Szücs Sándor** fia szőlőtelepe
Bihardiómzeg.

Zénithul de gumă.

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative)

pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, peoace nă defectul celor de până acum.

Prețul: 1. dusină de Zénith pentru domni 8 cor., bucată Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai stucul e veritabil, dacă e provănat ou marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Pruni bosnieci.

„Impărăteasa Balcanului”.

și

„Regina Bosniei”.

Sava T. Kojdić, Brčka (Bosnia).

Recomandă varietățile cele mai nobile și fructifere de

altoi de 2—3 ani,

tari și sănătoși cultivați în Bosnia.

Altoiii mei de pruni se găsesc în cele mai însemnate grădini de pruni din Bosnia.

Premiați cu diploma primă a ministerului de agriultură bosniac-herțegovinean precum și la expoziția din 1896 în Budapesta, în 1908 în Viena și la expoziția universală din 1900 în Paris cu medalia de argint.

CROITORIE DOMNEASCĂ,
a lui
FARKAS és KORONDI
Cluj—Károlyvár, Unió-u. nr. 3-5.
(Casa Státus).

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis
o croitorie modernă p. domni
în Cluj, pe str. Unió nr. 3—5, pentru toate corespunzătoare pretenziunilor timpului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. Când Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face ori-ce emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stîmă:
FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază
VÁRADY LAJOS
fabrică de instrumente
H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —
Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
Premiat la 6 expoziții.

Medic român în Karlsbad
Dr. Enea Nicola
Karlsbad, Haus Feigenbaum
— — vis á vis de Mühbrunn. — —

Fabricația cea mai bună de
PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor
BUDAPEST III., Tavaszi u. 1

Distins cu diploma de recunoștință
: în anul 1904. :

Catalogul ilustrat a prețurilor - gratuit.

Lucza Jozsef

atelier chimic pentru curățitul hainelor
Szeghedin (Szegeđ), Laudon u. 9

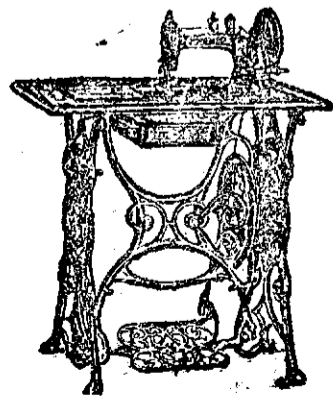
Primește: curățirea și văpsirea hainelor
bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, haine de doliu mai departe

curățirea penelor de pat

cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf.

Comandele din provincă să efectuească imediat și prompt.

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,
atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVÁR strada Merczi 4.

Are magazin de mașini de cusut PFAFF de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

Gramofone și Patefoane veritabile, precum și de cele fără diapazon.
Telefon nr. 43.
— Preț-curent gratuit. —

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe **Andrássy-tér nr. 14,** pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

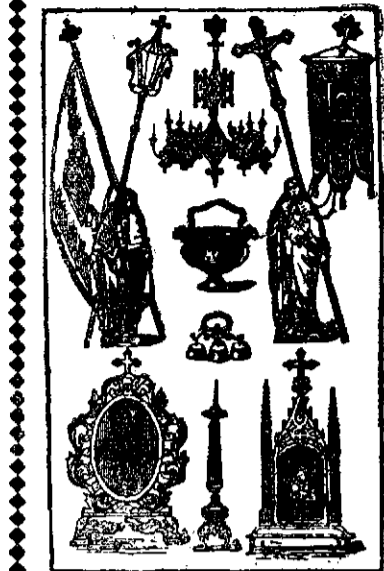
Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin **Telefon nr. 139,** la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni

Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

(Cassa Kneffel).

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericești.

Intemeiat la 1883

Telefon pentru comit. și oraș 498.

Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

În colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoților cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue
- sau altfel de adjusturi bisericești -

tot astfel marele său asortiment pentru materiale
- necesare la formarea adjustărilor bisericești. -

Pentru liferările mele lau răspunderea.

- Servesc bucuros cu catalog ilustrat. -

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria
aranjată cu putere de aburi

BODITSI SANDOR

- turnătorie de clopote și ciasornice de turn, în -

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte : **CIASURI de TURN**

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă nouă de tot și înpre lucrare solidă.

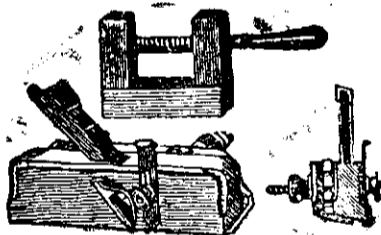
Afară de aceia atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a on. comitete bisericești asupra **MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.** Pregătește clopote în toate mărimile. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; ciasurile de turn pe lângă chezașie. - Onor. comitete, plebanile și curatorii primesc avant. de aplăți în rate. **BUDGET GRATIS.**

In atențiunea fabri-
celor de lemnărie

Recomand

instrumente

din cel mai bun material nece-

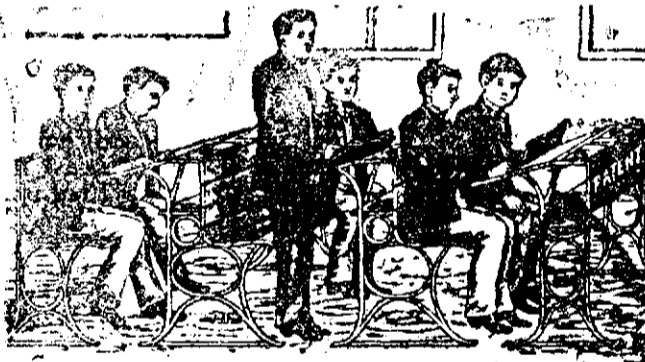
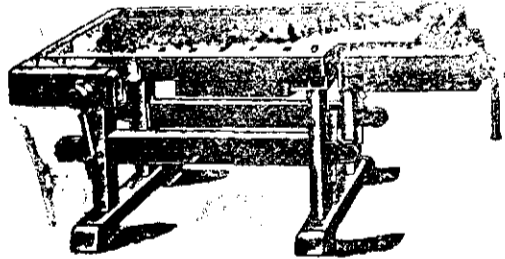
sare pentru măsur,
sculptor de lemn
și dogar, cu prețuri
mod. după desemn.

Nagy Mihály

fabrică de instrumente

Szabadka

Therezia-tér.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă

și cele mai practice

bănci higie-

nice de școală

și mobllarea lo-

cuintelor, hotele-

lor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-

teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-

rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

- Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. -

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI
ARAD, Farray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri en-
glezești colorate, flanele de
halaturi de lână și de erme-
lin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la
modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză
de ață și pamut, șifoane. Co-
voare, perdele, fețe de pat și
de masă, și mulți alți articlii,
cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-
site acum, brâuri preoțești
pe culorile roșu, vânăt și
negru.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipați spe-
sele de intabulare, converteți datoriile de interese mari.

==== Resolvare grabnică, serviciu prompt. ====

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorariu acuzitorilor de afaceri abili
și domni de încredere.

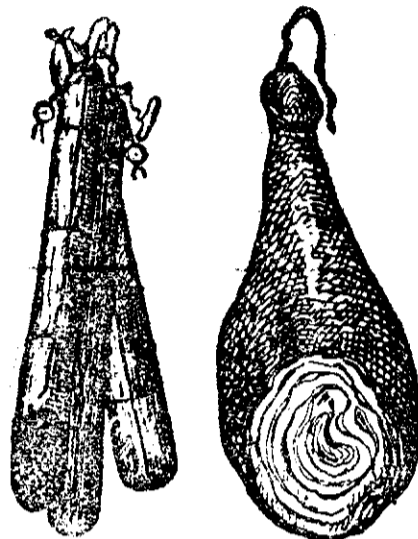
Telefon 149 și 227. — Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczy din Cluj

aduc la cunoștință că cârnăria veche de 40 ani, au
mărit-o și au provăzut-o cu instalație electrică. Re-
comandă specialitățile de primă calitate de

**cârnaț din Cluj, slănină și
articlii de cârnărie,**

precum: slănină fină (Kaiserfleisch), slănină cu
aiu, cârnaț, carmanadla, șuncă, limbă; în se-

zonul de iarnă
cârtaș de Cluj
și sângerete; spe-
cialități de câr-
taș și cârnați,
pastete, și rânză
de porc umplută,
slănină pentru
muncitori în can-
titate peste 25 kg.;
în fine untură cu-
rată de porc to-
pită în vase.

La comande mari
și prețuri mari.

Expediare cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic.
Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim bucuroși. — Adresa:

FRAȚII LÁSZLÓCZY fabrică de
cârnărie -
Cluj - Kolozsvár.

„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar	1.200,000.— Cor.	Depuneri spre fructificare	8.500,000.— Cor.
Fond de rezervă	1.100,000.— Cor.	Circulațiunea anuală	200.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari
eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere
și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni
de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar
pentru depunerile elocare pe timp mai
lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei
depuse: plătește deponenților 4¹/₂% și 5%
interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după
starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite
cambiale cu acoperire ipotecară.

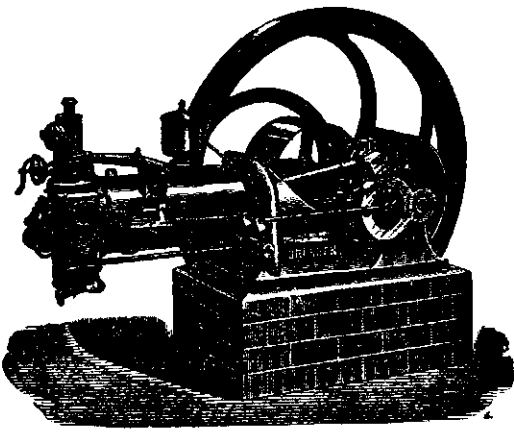
Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mánate cu uleu brut, benzină și cu gaz de prima calitate, precum și orice artelii tehnicei uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mări pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și franco.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La fosta casă de vamă înaintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr. în sus. Una mașe metrică cu 2—2.30 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comandelor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor d'n Vasoaiia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reședința episcopescă) sau în Arad Óvár-tér 10. Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

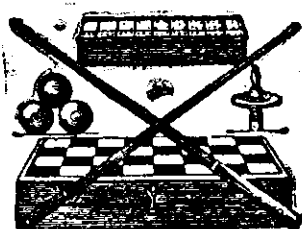
PETRU NOVAC,
proprietar și neșuțator de lemne.

Weisz Géza

fabrică de dacuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde
Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum” și păjnuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

IOSIF SCHULNER optic și orologier

SIGHIS

ergasse 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de orologioe de buzunar și de părete și orologioe deșteptătoare, precum și articilii optice.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : Debreczen : : Arany egyszaru

Numai există reumă!

Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Hajdusági Mustazpedra

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratis.

Medicament pentru vâpsirea părului. Efect la momenta în colorii blond, brunet sau negru. Efect la momenta O atingură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o ia în ună să albi culoarea ce o dorește. Nu înăsprețe părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

RICHTER și ZEPENEU

pietrari

BISERICA-ALBĂ Szászky-ut 112.

— VÂRȘET — Ferencz József-tér 23

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

monumente mormântale

de granit negru svedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie totfelul de lucrări de bransa piatrărici. Depozit de pietrii de hotare.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință on. public, că mi-am deschis **nou atelier de fotografiat** în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după recerînțele timpului modern, provăzut cu cele mai noi mașinării stă la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii protalbin, lucii și malt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi specialele mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicol'ară am fost distins cu medalia de aur. — De altcum pregătesc și tablouri, grupe etc. în execuțiile cele mai noi și moderne. Atelierul e deschis și în duminici și sărbători.

Cu deoseb. tă stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

Sănătate!

Putere!

Făc cunoscut onor. public, că în atelierul meu pregătesc renumitul

aparat galvanic-electric.

Acest aparat se folosește cu succes la: reumă, slăbire corporală, boale de nervi și de stomac, neuralgie.

Prețul unui aparat complet laolaltă cu cingătoare electrică și modul de întrebuințare **55 cor.** Se garantează că este cel mai bun fabricat. Cu explicații și informațiuni servește

H. Süßmann orologier și reparator de aparate electrice contra — slăbirei corporale. —

Sibiu (Nagyszeben) Reispargasse Nr. 27.

INTREPRINDERE DE POMPE FUNEBRE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a p. t. public, că am luat în primire

firma de înmormântări și pompe funebre

ce a susținut până aci pe numele

Csutak Károly și fiul

și conform recerînțelor timpului o voiu continua. 25 de ani de praxă pe acest teren, făcuți în patrie și străinătate mă îndreptătesc la cele mai perfecte servicii. În toată privința voiu fi cu acurateță și punctualitate.

Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public semnez

Arad, 20 Octomvrie 1909.

Cu osebită stimă

Varga Imre.

Totodată îndrănesc a atrage atențiunea p. t. public asupra marelui meu magazin de cununi pentru ziua morților. Prețurile dela 80 fil. în toate categoriile.

CALENDARUL NOROCULUI pe 1910.

Numerii acestui calendar de noroc au fost compuși de copii orfani. **Să Vă alegeți** în grabă numerii semnați la ziua nașterii sau onomastică, pentru că întâmplarea le-a adus multora avere și bunăstare.

Januar	Februar	März	April	Mai	Juni	Juli	August	Septembar	Oktober	November	Dezember
1 2101	1 92450	1 79351	1 55505	1 2217	1 19470	1 37208	1 3516	1 74906	1 4376	1 55582	1 78861
2 51676	2 2906	2 13195	2 45913	2 11138	2 9901	2 35870	2 11177	2 7919	2 13188	2 9965	2 33310
3 7901	3 79375	3 2132	3 7907	3 64719	3 69017	3 23405	3 66725	3 66760	3 19465	3 19539	3 78966
4 18302	4 46551	4 11118	4 19140	4 74915	4 17367	4 7903	4 78986	4 55214	4 66733	4 65936	4 64771
5 19505	5 33405	5 90603	5 64727	5 90945	5 66711	5 19428	5 9903	5 2226	5 52273	5 51669	5 22696
6 69005	6 24927	6 19138	6 52402	6 79373	6 2206	7 78852	6 18344	6 66709	6 9962	6 13194	6 4385
7 75802	7 92896	7 90924	7 9408	7 19142	7 9987	6 9415	7 74998	7 16026	7 7918	7 6788	7 13989
8 20201	8 79050	8 64703	8 19144	8 6785	8 13191	8 19594	8 67823	8 64757	8 19143	8 18394	8 74931
9 19418	9 38707	9 2212	9 64710	9 92872	9 74909	9 52261	9 66654	9 16039	9 74922	9 19579	9 67810
10 45902	10 90902	10 11194	10 18303	10 91601	10 13968	10 63244	10 90917	10 3504	10 64830	10 33389	10 53377
11 39101	11 35801	11 20209	11 74987	11 3116	11 53848	11 69012	11 91610	11 64728	11 55584	11 39116	11 55535
12 67802	12 23903	12 63913	12 55249	12 19148	12 63903	12 9998	12 79047	12 75329	12 52150	12 66611	12 9442
13 79029	13 23382	13 74904	13 19421	13 92427	13 11156	13 74967	13 11162	13 92880	13 13199	13 64839	13 19582
14 2256	14 92448	14 3509	14 3107	14 17853	14 19149	14 79031	14 33439	14 7911	14 7922	14 46560	14 66700
15 11109	15 37983	15 19434	15 69032	15 9992	15 78955	15 39106	15 24942	15 19134	15 17862	15 37979	15 53834
16 19129	16 33101	16 66702	16 78900	16 22603	16 20217	16 46558	16 9948	16 64722	16 75817	16 66738	16 11178
17 78852	17 91221	17 52130	17 2907	17 33308	17 18348	17 23466	17 18364	17 55579	17 63236	17 37283	17 9468
18 6776	18 33499	18 4358	18 75848	18 45915	18 78967	18 37221	18 92759	18 19141	18 17859	18 24949	18 78982
19 18337	19 13956	19 9969	19 67803	19 91225	19 16023	19 38664	19 66766	19 11162	19 9917	19 9990	19 64843
20 19484	20 19458	20 18322	20 20208	20 39186	20 3138	20 34959	20 55574	20 69022	20 66764	20 75814	20 53846
21 2188	21 20216	21 19553	21 11161	21 79369	21 74930	21 66603	21 2276	21 55527	21 55213	21 11173	21 9481
22 18186	22 3502	22 30203	22 9462	22 2201	22 55557	22 55531	22 13957	22 9461	22 55503	22 2917	22 19564
23 91202	23 13997	23 67806	23 52295	23 18373	23 2273	23 52284	23 74964	23 75779	23 11150	23 74996	23 63913
24 2122	24 91220	24 55566	24 78855	24 78866	24 11124	24 74907	24 67819	24 53830	24 16036	24 64726	24 74927
25 6796	25 9496	25 75838	25 69031	25 52419	25 19574	25 39104	24 79033	25 74992	25 67809	25 33383	25 9487
26 51699	26 90940	26 39112	26 2147	26 2260	26 69038	26 46563	26 2916	26 51695	26 7914	26 38732	26 17856
27 2261	27 19494	27 22641	27 7910	27 19541	27 52436	27 4398	27 11188	27 2204	27 19577	27 66658	27 63909
28 17374	28 79034	28 45918	28 74901	28 78989	28 55355	28 16040	28 67816	28 18329	28 66758	28 74949	28 66677
29 52209	29 78877	29 53828	29 53848	29 53848	29 74939	29 20207	29 75825	29 19545	29 19555	29 45903	29 75843
30 3103	30 85811	30 17358	30 2181	30 67812	30 78982	30 19524	30 9988	30 78990	30 64713	30 66607	30 69027
31 16014	31 20224	31 19132	31 18381	31 11173	31 18381	31 11173	31 11173	31 75805	31 75805	31 2174	31 2174

La tragerea trecută lozul $\frac{1}{4}$ No. 66514 deja cincea- oară a câștigat la noi câștigul principal de 400.000 cor.

La tragerea clasei a 6-a întâmplată acum câștigul principal de 100.000 cor. deja a cincea oară la câștigat la noi lozul $\frac{1}{4}$ No. 71539, care număr s'a aflat în calendarul nostru de noroc.

Tragerea clasei I. a loteriei de clasă XXV. priv. reg. ung. se va ținea în 18 și 20 Novembrie 1909.

Prețul unui los de clasă I: **Intreg 12 cor. Jumătate 6 cor. Pătrar 3 cor. Optime 1.50 cor.** Comandele de losuri originale se fac trimițând suma înainte sau prin rambursă.

Comandele se fac mai bine prin mandat poștal. — Chequri poștale francate pentru plățirea losurilor se dau gratuite onorațiilor noștri cumpărători. — Lista tragerilor se trimite îndată după tragere fiecăruia cumpărător.

Numerii norocoși de mai sus se pot căpăta exclusiv numai dela:

BANCA GAEDICKE BUDAPEST, IV., Kossuth L-u. II.

„LUCEAFERUL“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII CA SOC. PE ACȚII — TAKAREK- ÉS HITELINTÉZET MINT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
IN VÉRȘET. — VERSECZEN.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit »Luceafărul« sunt invitați la

adunarea generală extraordinară

pe ziua de 23 Noemvrie 1909 st. n. la 10 ore a. m. în casa proprie (Piața Francisc Iosif Nr. 2121.)

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării, constatarea membrilor prezenți și a acțiilor reprezentate prin aceștia;
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere cu privire la urcarea capitalului social;
3. Constatarea numărului acțiilor subscrise din emisiunea a doua și staverirea capitalului social;
4. Modificarea statutelor.

Din ședința direcțiunii ținută în Vêrșet, la 5 Noemvrie n. 1909.

DIRECȚIUNEA.

MEGHIVÓ.

A »Luceafărul« takarékk és hitelintézet mint részvénytársaság t. részvényesei ezennel meghivatnak az 1909. évi november hó 23-án Verseczen saját házában (Ferencz József-tér 2121 sz.) megtartandó

rendkívüli közgyűlésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. A közgyűlés megnyitása a megjelent részvényesek és általuk képviselt részvények számának megállapítása;
2. Az igazgatóság és a felügyelő bizottságnak az alaptőke felemelésére vonatkozó jelentése;
3. A második kibocsátásból aláírt részvények számának megállapítása és az alaptőke meghatározása;
4. Az alapszabályok módosítása.

Az igazgatóságnak Verseczen 1909. évi november hó 5-én tartott üléséből,

AZ IGAZGATÓSÁG.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba. în Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.